

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Čínské tradiční svátky

Chinese traditional festivals

Olomouc 2014 Michal Dúbrava

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité
prameny a literaturu.

Olomouc 14. 4. 2014

Podpis:

Anotace

Čínské tradiční svátky jsou významnou částí čínské kultury. Práce se zabývá vztahem mladých Číňanů k těmto svátkům a je rozdělena do tří základních částí. V první části práce je uveden stručný vývoj svátků vzhledem k historickému kontextu a popis tradičního kalendáře, který je spojen s datováním těchto svátků. Druhá část obsahuje průzkum provedený mezi studenty Hainanské univerzity v Číně. Jako prostředek výzkumu byla použita anketa. Interpretace zjištěných výsledků je obsažena rovněž v druhé části. Tabulky s výsledky ankety se nachází v příloze. Třetí část práce se zabývá konkrétně Svátkem čistoty a jasu a Svátkem středu podzimu. Zhodnocení vztahu mladé generace čínské populace k čínským tradičním svátkům se nachází v závěru práce.

Klíčová slova: čínské tradiční svátky, anketa, mladá generace, Svátek čistoty a jasu, Svátek středu podzimu

Rád bych poděkoval panu Doc. PhDr. Dušanu Lužnému, Dr. za jeho trpělivé vedení mé práce a za cenné rady a věcné připomínky při jejím vypracování. Dále bych chtěl velmi poděkovat paní PhDr. Ľubici Obuchové za její trpělivost a ochotu se mnou spolupracovat. V neposlední řadě touto cestou děkuji i paní Doc. Lucii Olivové, Ph.D. za její pomoc při hledání vhodných zdrojů pro tuto práci.

Obsah

Ediční poznámka.....	7
Úvod.....	8
1 Tradiční svátky	10
1.1 Historický kontext.....	10
1.2 Tradiční kalendář	11
2 Anketní šetření.....	13
2.1 Metodologie	13
2.1.1 Prvotní impuls.....	13
2.1.2 Způsob výzkumu.....	13
2.1.3 Vytvoření ankety.....	13
2.1.4 Problémy	15
2.1.5 Popis souboru.....	15
2.2 Výsledky	17
2.2.1 Souvislosti.....	17
2.2.2 Interpretace získaných dat	20
3 Vybrané svátky	32
3.1 Svátek čistoty a jasu	32
3.1.1 Původ svátku.....	32
3.1.2 Zvyklosti svátku.....	34
3.2 Svátek středu podzimu	40
3.2.1 Původ svátku.....	40
3.2.2 Zvyklosti svátku.....	42
3.3 Shrnutí	48
Závěr	49
Summary.....	52
Seznam zdrojů a literatury	53
Seznam tabulek, grafů a obrázků	55
Seznam příloh	57
Přílohy.....	58

Ediční poznámka

Ve své práci používám pro přepis čínského znakového písma mezinárodní transkripci pinyin. V případě názvů tradičních čínských svátků jsou použity jejich české ekvivalenty tak, jak je uvádí Ľubica Obuchová v knize *Čínské symboly* (2000). Svátky, které nemají český ekvivalent, jsem sám přeložil. Dále slova, která mají český ekvivalent, jsou použita v češtině (např. Čína, Peking atd.). Veškeré znaky obsažené v práci jsou psány ve zjednodušené podobě.

Úvod

Čínská kultura má mnoho specifických rysů, jedním z nich jsou právě tradiční svátky. Přestože je Čína země složená z mnoha národnostních a etnických menšin lišících se ve svých zvycích, jako jsou jídlo, oblečení, jazyk, náboženství, svátky atd., tak vlivem historického vývoje se některé zvyklosti a svátky staly společnými pro všechny obyvatele Číny. Tyto svátky jsou hluboce zakořeněny ve všech lidech a jsou nepostradatelnou částí čínského kulturního dědictví.

Při svém ročním studijním pobytu na Hainanské univerzitě jsem měl možnost pozorovat průběh těchto svátků v jejich přirozeném prostředí, a to mě dovedlo k sepsání této práce. Je obecně známo, že tradiční svátky jsou pro Číňany velmi významné a téměř vždy je doprovází obrovské oslavy se spoustou dobrého jídla, tradičními oděvy, zvyklostmi atd. Po dobu strávenou v Číně jsem si však všiml, že při jednotlivých svátcích není taková atmosféra, jakou bych očekával, a proto jsem se rozhodl zjistit, jaký je vlastně vztah mladých lidí k jejich tradičním svátkům.

Svou práci jsem rozdělil celkem do tří částí. První z nich se bude stručně zabývat historickým kontextem a nastíní vývoj tradičních svátků. Dále se bude zabírat významem tradičního kalendáře, který je s datováním těchto svátků neodmyslitelně spjat.

Druhá část je stěžejní pro tuto práci, neboť se jedná o anketní šetření provedené v Číně. Opěrným bodem výzkumu se stala anketa sestavená tak, aby reflektovala jak přístup k jednotlivým tradičním svátkům, tak i zdůvodnění tohoto postoje, zhodnocení atmosféry, ale i možnosti jak uchovat a dále tyto svátky rozvíjet. Ankety se zúčastnili pouze čínští studenti Hainanské university. Vzhledem k počtu respondentů není možné výsledky tohoto výzkumu generalizovat na větší územní celky.

Výsledky ankety mi mají pomoci lépe pochopit vztah mladých Číňanů k jejich tradičním svátkům, nemohou mi však tuto problematiku objasnit úplně. Proto se budu ve své práci snažit dosažené výsledky zasadit do širších souvislostí. Vzhledem k tomu, co znamenají tradiční svátky pro Číňany, nepředpokládám, že by vztah mladých lidí k těmto svátkům byl úplně negativní.

Ve třetí části své práce si vyberu dva zástupce tradičních svátků a ty podrobněji rozepíšu. Zaměřím se na jejich původ a legendy, kterými jsou opředené, a samozřejmě

také vysvětlím některé typické zvyklosti pro dané svátky. Vzhledem k rozsahu práce se není možné podrobněji zabývat více svátky, ale věřím, že by tato práce mohla posloužit jako podklad pro případnou magisterskou práci.

Jako teoretický základ mi posloužily publikace *Čínské symboly* od Ľubici Obuchové, *Chinese festivals: traditions, customs and rituals* od Wei Liminga, *Zhongguo jieri: Chinese festivals* od Jiang Lijuna a *Folk customs at traditional Chinese festivities* od Qi Xinga.

1 Tradiční svátky

1.1 Historický kontext

Proces formování jednotlivých svátků procházel dlouhodobým vývojem. Každé období bylo něčím specifické, a to se také odrazilo ve svátečních rituálech. Z tohoto důvodu je vhodné zmínit, alespoň stručně, jejich historický vývoj a uvědomit si, jaké změny se udály.

Většina tradičních svátků má svůj původ už před nástupem dynastie Qin 秦朝 (221 – 206 př. n. l.). Prvotní zvyky v této době byly spojeny s primitivním uctíváním a pověrami. Svou roli hrálo také náboženství, které mělo na vývoj svátků určitý vliv. (Wei 2010: 3-4) Všechny tyto svátky připomínají jak dobré dny, tak dny plné utrpení a strádání. (Qi 1988: ii)

Čína v době dynastie Han 汉朝 (206 př. n. l. – 220 n. l.) prožívala svou první etapu rozvoje po velkém sjednocení válčících států. Z hlediska politického a ekonomického zažívala země období stability a věda a technika se velice rychle rozvíjely. Všechny tyto faktory umožnily vznik sociálních a kulturních podmínek, které se podílely na dalším ustálení svátků. (Wei 2010: 4)

Malá revoluce ve vývoji svátků se udála za dynastie Tang 唐朝 (618 – 907). Až do této doby byly oslavy spojovány s primitivními oběťmi a pověrami. Za Tangů se však od nich začalo upouštět a festivaly se staly veselými událostmi doplněnými o zábavné činnosti a atrakce. (Wei 2010: 4)

Revoluce v roce 1911 odstartovala v Číně novou etapu. Změny se udály nejen ve společnosti, ale i v kultuře svátků, kdy vedle sebe existovaly jednotlivé styly svátků. Některé vzkvétaly, kdežto jiné se netěšily takové oblibě a postupně upadaly. Za čtyři hlavní svátky byly (a dnes stále jsou) považovány Svátky jara, Svátky čistoty a jasu, Svátek dračích člunů a Svátek středu podzimu. Zvyklosti těchto svátků se nadále rozvíjely a byly obohaceny o nové prvky vyplývající z nové doby. Tradiční podstata samozřejmě zůstala zachována. (Wei 2010: 5 - 6)

V současné době, kdy se podstatně změnil styl života, došlo ke zlepšení podmínek pro bydlení, se také změnilы způsoby oslav tradičních svátků. Někteří lidé opustili tradiční zvyklosti a začali inklinovat k mnohem jednodušším, neformálnějším,

dá se říci i moderním činností. Velkou pozornost si například získal internet a sms zprávy. (Wei 2010: 6) Tyto vymoženosti umožňují nejen posílání různých blahopřání, ale také zkracují vzdálenosti mezi lidmi. To je bezesporu obrovská pomoc například pro studenty, kteří jsou daleko od svých domovů a nemohou tak být s rodinou v době oslav.

Napříč celým historickým vývojem však zůstala zachována jedna tradice, a to datování tradičních svátků vycházející z tradičního kalendáře, který jinak nemá významnější uplatnění.

1.2 Tradiční kalendář¹

Tradiční kalendář vznikl v úzkém spojení se zemědělskou produkcí, neboť nadcházející úroda byla závislá na správném odhadu přírodních podmínek. Astronomická pozorování starých Číňanů už v dávných dobách umožnila vznik docela přesného a funkčního kalendáře, jehož nadčasovost má význam až do dnešních dnů. O zavedení šedesátiletého kalendářního cyklu se údajně zasloužil legendární Žlutý císař v roce 2637 př. n. l. Roky 1984 a 2043 ohraničují už 78. cyklus tohoto kalendáře.

Už v době dynastie Shang² 商朝 (asi 1523 – 1027 př. n. l.) se začal užívat kalendář, který byl odvozen od lunárního roku s 12 měsíci střídavě po 29 a 30 dnech. Rok o 354 dnech však postupem času přestal být vyhovující, a tak byla stanovena délka slunečního roku na 365.24 dne. Stalo se tak v roce 1199, tedy o čtyři sta let dříve než vznikl gregoriánský kalendář, který tento údaj používá. Aby se vyvážil rozdíl mezi lunárním a solárním cyklem, vkládá se v určitých intervalech třináctý přestupný měsíc. To má za následek pohyblivost začátku nového roku, který se datuje někdy mezi 21. lednem a 20. únorem dle gregoriánského kalendáře.

Na základě délky slunečního roku a lunárního měsíce byl zaveden lunisolární kalendář (též rolnický kalendář). Délka jednoho lunárního měsíce, tzv. synodického měsíce³, je určena podle doby rotace Měsíce. Nov určuje první den v měsíci, po 15 dnech je úplňk a pak následuje opět po 14 či 15 dnech nov. Proto se střídají měsíce s délkou 29 a 30 dní. Kromě běžných označení jako první, druhý, třetí..., měly i speciální názvy. „*První měsíc byl sváteční, druhý byl měsícem pupenů, třetí dřímot, čtvrtý pivoňk, pátý byl měsícem draka, šestý zase lotosů, sedmý patřil hladovým*

¹ Základem pro vypracování kapitoly byla - Obuchová (2000: 120-121)

² Jiang (2012) a Qi (1988) uvádí již za dynastie Xia 夏朝 (21. – 16. stol. př. n. l.).

³ Doba od novu k novu

*duchům, osmý byl měsícem úrody, devátý proběhl ve znamení chryzantém, desátý štědrosti, jedenáctý byl zase bílý nebo prázdný a dvanáctý drsný.“*⁴

Níže uvedená tabulka ukazuje datování tradičních svátků, které budou použity ve výzkumu v druhé části práce. Data jsou uvedena právě podle tradičního kalendáře. Pouze Svátek čistoty a jasu a zimní slunovrat mají data podle slunečního kalendáře. Tabulka je vytvořená na základě informací z publikací *Čínské symboly* (2000) a *Chinese festivals: traditions, customs and rituals* (2010).

Název svátku - česky	Název svátku - čínsky	Datum
Svátky jara	春节	1. den 1. lunárního měsíce
Svátek lampionů	元宵节	15. den 1. lunárního měsíce
Den jarního draka	春龙节	2. den 2. lunárního měsíce
Svátek čistoty a jasu	清明节	5. dubna
Svátek dračích člunů	端午节	5. den 5. lunárního měsíce
Noc dvojité sedmičky	七夕节	7. den 7. lunárního měsíce
Svátek poloviny roku	中元节	15. den 7. lunárního měsíce
Svátek středu podzimu	中秋节	15. den 8. lunárního měsíce
Svátek dvou devítek	重阳节	9. den 9. lunárního měsíce
Zimní slunovrat	冬节	21. - 23. prosince
Svátek Laba	腊八节	8. den 12. lunárního měsíce
Svátek boha kuchyně	祭灶节	23. den 12. lunárního měsíce

Tabulka č. 1 – Datování čínských tradičních svátků⁵

⁴ OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, s. 120-121. ISBN 8024790459.

⁵ OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, s. 124-143. ISBN 8024790459.

WEI, Liming. *Chinese festivals: traditions, customs and rituals*. 2. ed. Beijing: China Intercontinental Press, 2010, s. 8-59. ISBN 9787508516936.

2 Anketní šetření

2.1 Metodologie

2.1.1 Prvotní impuls

Nápad na provedení anketního šetření vznikl v době mého ročního studijního pobytu v čínské provincii Hainan 海南, konkrétně ve městě Haikou 海口. Při tak dlouhém pobytu jsem měl možnost prohloubit své vztahy s některými čínskými studenty tamější univerzity, a tím mi bylo umožněno sdílet některá jejich kulturní specifika.

Jedním z typických čínských rysů jsou právě oslavy tradičních svátků. Při svém pobytu jsem si všiml, že typické projevy, jako jsou ohňostroje na Nový rok, závody dračích lodí v době Svátku dračích člunů nebo třeba obdivování Měsíce při příležitosti Svátku středu podzimu a mnoho dalších, které je možné vidět na spoustě míst Číny, zejména té pevninské, nejsou v Haikou tak populární. Toto pozorování ve mně vzbudilo zvědavost, proč tomu tak je, anebo proč to tak alespoň nevnímám, a proto jsem se rozhodl pro sestavení ankety, jejíž výsledky mi měly pomoci lépe pochopit daný problém.

2.1.2 Způsob výzkumu

Jako prostředek svého výzkumu jsem zvolil anketu, která používá uzavřené otázky a umožňuje tak snadnější orientaci v získaných odpovědích. Průzkum zpravidla probíhá u menší skupiny lidí, která nesplňuje statistická kritéria, a tudíž není možné výsledky ankety zobecňovat. (Velký sociologický slovník: I. svazek A-O: 76-77)

Tuto metodu jsem zvolil, neboť se mi zdála nejvhodnější vzhledem k možnému počtu respondentů. Množství respondentů není reprezentativní pro celou skupinu, v mém případě pro všechny mladistvé v Číně, proto neočekávám jednoznačné odpovědi. V tomto případě jde spíše o prostředek, který by mohl poskytnout zajímavé odpovědi a tím naznačit směr uvažování o této problematice.

2.1.3 Vytvoření ankety

Jak již bylo řečeno výše, mému výzkumu předcházelo delší pozorování a snaha proniknout do problematiky čínských tradičních svátků. Při příležitostech oslav těchto

svátků jsme měli na univerzitě i pár účelově zaměřených hodin právě na tuto tematiku. V tu chvíli jsem si začal uvědomovat, že starodávne tradice se do dnešní doby změnily a ustoupily do pozadí ve prospěch spíše komerčnějších a modernějších zvyklostí.

Jako okruh zájmu jsem si vybral skupinu vysokoškolských studentů Hainanské univerzity. Je pravděpodobné, že u starší populace je průběh oslav odlišnější a spíše tradičtější než u těch mladších, ale názory na tuto věc mě zajímaly více u mladé generace, která podléhá velkému množství vlivů, ať už rodinných, mediálních, politických, mezinárodních, geografických atd., a navíc jsem k této skupině měl blíže.

Z hlediska rodinných vlivů se patrně nic moc nezměnilo. Rodinné tradice se stále předávají, aby zůstaly uchovány v rodině, jako tomu bylo již dříve. Mladá generace je však pod mnohem větším tlakem médií. Televize, internet, tisk a další zaplavují Čínu informacemi o různých vládních nařízeních, jež také do jisté míry ovlivňují tradiční oslavy. Média rovněž informují o nových kulturních trendech přicházejících ze Západu. Typickým příkladem je stále častější oslava Vánoc v Číně. Příznačné pro mladé je i cestování za prací či studiem napříč celou Čínou. Každé místo má svá specifika, která se také musí vzít v úvahu.

Předtím, než jsem vytvořil samotné otázky dotazníku, jsem absolvoval rozhovor s úzkým okruhem svých přátel, kteří přijeli studovat na Hainan z různých částí Číny, a na základě jejich výpovědí a knihy od Wei Liminga - *Chinese festivals: traditions, customs and rituals* jsem si stanovil okruhy témat:

- V prvním okruhu jsem se zajímal o konkrétní svátky. Zajímalo mne, jaké tradiční svátky mladí slaví, a v kontrastu s tím jsem zjišťoval, jaké jsou jejich nejoblíbenější tradiční svátky. Neočekával jsem, že budou slavit veškeré svátky, a proto jsem se také ptal na důvod neslavení tradičních svátků. Nakonec jsem v tomto okruhu zjišťoval, u kterých svátků znají jejich původ a význam.
- V dalším okruhu mne zajímalo, kde mladí Číňané získávali informace o tom, jak slavit tradiční svátky, dále jsem se snažil zjistit, jaký má podle nich význam slavení těchto svátků a jaký je jejich názor na uchování a rozvoj těchto svátků. V neposlední řadě mě zajímaly konkrétní projevy slavení tradičních čínských svátků.
- V posledním okruhu jsem se zaměřil na atmosféru během svátků. Potom, co jsem v první části dotazníku zjišťoval oblíbenost svátků, tak v této části jsem se

zaměřil na to, jak mladí Číňané vnímají atmosféru během jednotlivých svátků. A protože jsem byl v Číně svědkem určitých projevů slavení i západních svátků, jako je Santa Claus o Vánocích nebo třeba ohňostroje při příležitosti oslav příchodu nového roku (dle gregoriánského kalendáře, tedy 31. 12.), tak jsem se rovněž zajímal o srovnání atmosféry během tradičních čínských svátků a během západních svátků slavených v Číně.

Do hlavičky dotazníku jsem si pak dal požadavky na provincii, ze které dotazovaný pochází, jeho věk, profesi a pohlaví. Profese byla požadována záměrně, aby se mi do ankety nedostal nikdo jiný než student, např. vyučující.

Po stanovení těchto témat jsem spolu s jednou čínskou kamarádkou vytvořil dotazník, který mi poté přeložila do čínštiny. Vzhledem k tomu, že dotazník je složen z uzavřených otázek, tak jsem nejprve nechal pilotní verzi ověřit v užším okruhu lidí, abych zjistil, zda nejsou otázky příliš vágní, zda jim rozumí a jsou schopni na ně odpovědět. Po menších úpravách jsem nechal vyhotovit 200 kusů a začal se sběrem dat.

Kompletně vypracovaný dotazník v češtině viz příloha č. 1 a v čínštině viz příloha č. 2.

2.1.4 Problémy

V průběhu celého procesu sběru dat a vytváření dotazníku se neobjevily žádné větší problémy. Z 200 dotazníků se mi jich 197 vrátilo vyplněných, což považuji za uspokojivé. Tři studenti si dotazníky ponechali a nevrátili je vyplněné. Z uvedených 197 navrácených se však objevilo několik dotazníků, jež měly hlavičky vyplněné jen z poloviny nebo vůbec. Toto zjištění bude snižovat výpovědní hodnotu, když se budu snažit vyjádřit výsledky poměrově, tzn. muži vůči ženám a mezi jednotlivými oblastmi Číny.

2.1.5 Popis souboru

Všichni respondenti byli studenti Hainanské univerzity ve věku od 19 do 23 let. Z uvedených 197 navrácených dotazníků bylo 73 mužů a 98 žen, dalších 26 lidí nevyplnilo pohlaví.

V rámci dotazovaných byly zastoupeny téměř všechny oblasti Číny. Jmenovitě to jsou **Severní Čína** (13 lidí – 6 mužů a 7 žen) – Tianjin 天津, Hebei 河北, Shanxi 山

西, Vnitřní Mongolsko 内蒙古; **Severovýchodní Čína** (10 lidí – 5 mužů a 5 žen) – Liaoning 辽宁, Jilin 吉林, Heilongjiang 黑龙江; **Východní Čína** (48 lidí – 19 mužů a 29 žen) – Jiangsu 江苏, Zhejiang 浙江, Anhui 安徽, Fujian 福建, Jiangxi 江西, Shandong 山东; **Středojižní Čína** (50 lidí – 20 mužů a 30 žen) – Henan 河南, Hubei 湖北, Hunan 湖南, Guangdong 广东, Guangxi 广西, Hainan; **Jihozápadní Čína** (23 lidí – 11 mužů a 12 žen) – Chongqing 重庆, Sichuan 四川, Guizhou 贵州, Yunnan 云南; **Severozápadní Čína** (11 lidí – 3 muži a 8 žen) – Shaanxi 陕西, Gansu 甘肃, Ningxia 宁夏, Xinjiang 新疆 a **Taiwan** 台湾 (1 muž). Dalších 41 dotázaných nevyplnilo oblast, ze které pochází. Z nich bylo 8 mužů, 7 žen a 26 lidí dokonce nevyplnilo ani pohlaví.

2.2 Výsledky

2.2.1 Souvislosti

Při interpretaci jednotlivých výsledků je třeba také zohlednit určité vnější souvislosti. Dle svého uvážení jsem vybral politické, historické a etnické souvislosti, které by mi měly pomoci lépe pochopit odpovědi respondentů. Bez těchto souvislostí by mohly výsledky být zavádějící a působit vágně.

2.2.1.1 Politické

Po založení Čínské lidové republiky v roce 1949 zažívalo mnoho Číňanů nelehké časy. Období těžké práce a usilování o zajištění si alespoň nějaké potavy se podepsalo na utlumení tradičních svátků. Lidé zkrátka neměli čas věnovat se těmto věcem.

Po ekonomických reformách začínajících v roce 1978 a zavedení politiky jednoho dítěte, které napomohly k prohloubení generační propasti, se mladí kromě respektování tradic, snaží najít svátky, které by představovaly něco současného, moderního. Něco, co je stále tradiční a venkovské, ale také moderní, městské a kapitalistické.⁶

Modernizace a vládní politika se také podepsaly na změnách ve vývoji svátků. Potom, co se Čína začala otevírat světu, byla domácí kultura ovlivňována řadou podnětů ze zahraničí. Čína mimo jiné přejala nové druhy zábavy jako například karaoke, které se stalo velmi populárním napříč celou Čínou. A tak se může jednoduše stát, že mladí se místo dodržování typických tradic pro daný svátek raději vydají v kruhu přátel na karaoke.⁷

Příliv cizinců ze Západu, jež začal proudit do Číny, s sebou přinesl i určitou část západní kultury, jako jsou kupříkladu západní svátky. Svátky jako Vánoce nebo Svatý Valentýn se začínají těšit velké oblibě a začíná je slavit čím dál více mladých lidí. Důvod je velice prostý, jedná se zkrátka o módní záležitost.

⁶ A holiday invasion – Why are Chinese enthusiastically adopting new festive events?. *Thinking Chinese* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://thinkingchinese.com/a-holiday-invasion-why-are-chinese-enthusiastically-adopting-new-festive-events>

⁷ Changes of Festivals in China. 节日网 [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.docin.com/p-370718236.html>

Vlivem této modernizace a orientací na Západ se stává, že mladí již netuší, jaká je pravá příčina některých tradičních svátků a slaví je jen pro zábavu. Vláda se však snaží přimět lidi opět se soustředit na tradiční svátky pomocí různých nařízení, mediálních akcí, začleněním těchto svátků do výuky ve školách apod.⁸

Za jeden takový vládní zásah můžeme považovat určení čtyř tradičních svátků jako tzv. oficiálních. To znamená, že v tyto dny mají Číňané placené volno. Jmenovitě to jsou Svátky jara, Svátky čistoty a jasu, Svátek dračích člunů a Svátek středu podzimu.⁹

2.2.1.2 Historické a etnické¹⁰

Hainan byl vždy na okraji čínské kulturní sféry. První vstup Číňanů na Hainan je datován do roku 110 př. n. l., kdy hanská dynastie zřídila vojenskou posádku, která tam následovala generála jménem Lu Bode. V roce 46 př. n. l. bylo rozhodnuto, že dobyté území je příliš drahé, a tak byl ostrov opuštěn. V této době začal být ostrov vyhnanstvím pro zločince a zkompromitované úředníky. Z toho lze usoudit, že Hainan tedy nikdy neměl takové kulturní zázemí jako pevninská Čína.

Původními obyvateli ostrova jsou příslušníci národnosti Li 黎族. V průběhu dynastie Song 宋朝 (960 – 1279), kdy ostrov spadal pod provincii Guangxi, však začaly první větší přesuny Hanů na Hainan. Dalo by se tedy předpokládat, že začalo první větší mísení kulturních zvyklostí a byla tak narušena integrita národnosti Li. Za vlády dynastie Yuan 元朝 (1271 – 1368) získal Hainan nezávislost a za dynastie Ming 明朝 (1368 – 1644) byl zařazen pod administrativu provincie Guangdong. V 16. a 17. století nastaly početné přesuny Hanů na Hainan, zejména z Fujianu a Guangdongu, a začaly vytlačovat lidi národnosti Li do hor. V 18. století se Liové začali bouřit proti qingské vládě 清朝 (1644 – 1911), která reagovala posláním žoldáků na ostrov. Tito žoldáci byli většinou lidé národnostní menšiny Miao 苗族 a na ostrově zůstali až do dnešních dnů. Stejně tak i oni si s sebou na Hainan přivezli svou kulturu.

⁸ Changes of Festivals in China. 豆丁网 [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.docin.com/p-370718236.html>

⁹ 国务院办公厅关于 2014 年部分节假日安排的通知. 中华人民共和国中央人民政府 [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.gov.cn/jzwgk/2013-12/11/content_2546204.htm

¹⁰ Základem pro vypracování kapitoly byl - Hainan. Wikipedia, the free encyclopedia [online]. [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Hainan#Demographics>

V historickém kontextu je vidět, jak byl Hainan postupně osídlován příslušníky několika národností. Všechny tyto národnosti mají své vlastní kulturní zvyklosti, které se potkávají, vzájemně ovlivňují a tvoří tak celkovou kulturu Hainanu. V průběhu roku se na Hainanu samozřejmě slaví více svátků, než jen ty tradiční, typické pro celou Čínu. Svou popularitu, která může být na úkor tradičních čínských svátků, zde mají i svátky národnostních menšin. Ve svém dotazníku jsem však nezjišťoval etnické pozadí respondentů, a tak je potřeba vzít v úvahu jejich možnou rozmanitost.

2.2.2 Interpretace získaných dat

Při vyplňování ankety měl každý respondent téměř vždy možnost zvolit více odpovědí. Vyhodnocení pak probíhalo podle toho, která odpověď získala nejvíce takto přidělených hlasů. U vyhodnocení získaných dat jsem rozlišoval pouze pohlaví dotazovaných. Jak již bylo uvedeno výše, tak 197 lidí odpovídalo, ale pouze 73 mužů a 98 žen vyplnilo své pohlaví. Při vyhodnocování výsledků a jejich přepočítání na procenta měly jednotlivé segmenty vždy jinou základnu pro výpočet, která tvořila 100 %. Vzhledem k této rozmanitosti a možnosti více odpovědí nelze jednotlivé segmenty (muži, ženy a všichni) poměřovat v rámci jednoho celku, ale jen pouze mezi stejnými segmenty.

2.2.2.1 První okruh témat

V prvním tematickém okruhu jsem respondentům položil tyto 4 konkrétní otázky.

- Vyber 5 tvých nejoblíbenějších čínských tradičních svátků.
- Které z uvedených svátků slavíš?
- Proč neslavíš některé čínské svátky?
- U kterých z uvedených svátků znáš jejich původ a význam?

Jako pro nás jsou největším svátkem Vánoce, tak pro Číňany to jsou bezesporu Svátky jara. Jsou to chvíle, kdy se celá rodina sejde, pojídá taštičky plněné masem a zeleninou zvané jiaozi 饺子 a vítá příchod Nového roku. Tuto skutečnost mohu potvrdit na základě informací, jež jsem získal pomocí svého dotazníku. Celých 94 % všech dotázaných zařadilo Svátky jara na první místo dle žebříčku oblíbenosti. Je to suverénně nejvíce ze všech svátků, jež byly v dotazníku na výběr. Mírnou převahu má tento svátek spíše u mužů. Prvenství získal i v žebříčku slavení svátků, kde 95 % jak mužů, tak i žen potvrdilo, že tento svátek slaví. Byť je toto číslo vysoké, očekával jsem, že ho bude slavit úplně každý. Když jsem však zjistil, že pouze 87 % dotázaných opravdu zná jeho původ a význam, tak 95% hranice byla překvapivá.

Za velice populární je považován i Svátek středu podzimu, alespoň tak je tomu u 82 % dotázaných. „*Společenská záležitost charakterizovaná především posezením*

v přírodě, obdivováním luny a popíjením teplého vína“¹¹, se zdá být při 88 % spíše doménou mužů. U žen takové popularity nedosáhl, pouhých 74 %. Stejné procento lidí (82 %) se vyjádřilo, že tento svátek slaví, tentokrát však byl poměr mužů a žen opačný. Je zvláštní, že i přes větší oblíbenost daného svátku u mužů jej nakonec slaví více žen. Z hlediska znalosti původu a významu tohoto svátku je opět velice překvapivý vysoký počet slavicích. Pouhých 57 % respondentů zná původ typických měsíčních koláčků tolik nápadných luně, příběhů pojících se k tomuto svátku a dalších zvyklostí.

Třetí, stále velice populární událostí, je Svátek dračích člunů. Svátek, proslulý zejména pojídáním zongzi 粽子, tedy plněnými rýžovými trojhránky zabalenými v bambusových či rákosových listech, a závody na dračích lodích, si získal popularitu u 76 % dotázaných. I tento svátek se těší větší oblibě u mužů než u žen, a to poměrem 79 % ku 73 %. I zde se ukázalo, že navzdory větší popularitě u mužů, slaví tento svátek více žen. Zde je poměrné zastoupení 83 % u žen a 78 % u mužů. Celkem pak tento svátek slaví 76 %, nicméně o své znalosti tradic svátku je přesvědčeno 87 % dotázaných.

V době, kdy nastává první úplněk v novém roce, se ulice zaplňují lidmi s pestrébarevnými lampiony. Jde o ukončení novoročních oslav. Dle tradice se duchové předků, jež se zúčastnili oslav, vrací do záhrobí a lampiony jim mají svítit na cestu. (Obuchová 2000: 128-129) Událost zvaná Svátek lampionů je také jednou z oblíbených akcí pro mladé Číňany, alespoň se tak vyjádřilo 75 % dotázaných, přičemž nepřevládá žádné z obou pohlaví. Možná spojitost se Svátky jara způsobuje, že tento svátek slaví 88 % všech dotázaných. Ukázalo se, že i neznalost původu a významu svátku nemusí mít vliv na jeho slavení. Pouhých 46 % zastává stanovisko, že o Svátku lampionů tuší více, než že typickým pokrmem v tuto dobu jsou sladké knedlíčky z lepkavé rýže známé jako yuanxiao 元宵.

Jak uvádí Jiang (2012: 103), Noc dvojité sedmičky neboli čínský svátek zamilovaných je považován za nejromantičtější svátek. Dle zjištěných informací je oblíbený hlavně u něžného pohlaví, což je vyjádřeno 49 %. Naopak muži do tohoto svátku už tak zapálení nejsou. Pouhých 32 % považuje tento svátek za jeden ze svých pěti oblíbených. Celková oblíbenost se pak zastavila na hranici 41 % všech dotázaných. Ve skutečnosti slaví Noc dvojité sedmičky ještě méně lidí, pouhých 37 % respondentů. V rámci pohlaví je to potom 45 % u žen a 29 % u mužů. Obecná znalost tradic a legend

¹¹ OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, s. 141. ISBN 8024790459.

tohoto svátku je vzhledem k jeho slavení vysoká, konkrétně 59%. Dá se konstatovat, že je to spíše ženský svátek, neboť právě ty mají větší povědomí o jeho původu a významu.

Jako další v pořadí podle oblíbenosti se umístil Svátek boha kuchyně. Jedná se o den, kdy je Bůh kuchyně vypraven na nebesa, aby podal hlášení o rodině, ve které se stará o její blahobyt, Nefritovému císaři. (Obuchová 2000: 125) Na základě 36% hranice lze usoudit, že se nejedná o svátek, který by vzbuzoval v mladých lidech větší nadšení. Poměr 42 % oproti 30 % ukazuje, že svátek mají v oblibě spíše ženy. I přes ne příliš vysokou oblíbenost, 51 % dotázaných uvedlo, že tento svátek slaví. Žen (52 %) bylo opět více než mužů (47 %). Co se týče znalostí o tomto svátku, pouze 26 % respondentů reagovalo v případě tohoto svátku kladně.

Až na sedmém místě v oblíbenosti je svátek, který doplňuje čtveřici oficiálních svátků. Vedle Svátků jara, Svátku středu podzimu a Svátku dračích člunů se jedná o Svátek čistoty a jasu. Tento den je ve znamení zametání hrobů, uctívání svých předků, ale také procházkou v přírodě či vysazováním vrby. (Wei 2010: 33-34) Vzhledem k této skutečnosti nebylo překvapivým zjištěním, že pouhých 35 % lidí zařadilo tento svátek na seznam mezi pět svých oblíbených. V převaze byli tentokrát muži, kterých bylo 44 %, naproti tomu žen bylo jen 30 %. Z dotázaných se 59 % vyjádřilo, že dodržuje tyto tradice. Převaha byla spíše u žen (66 %) než u mužů (55 %). Téměř shodný počet lidí (54 %) uvedl, že v případě Svátku čistoty a jasu zná původ a význam jeho tradic.

Mezi pěti oblíbenými svátky je u 22 % dotázaných také Svátek Laba¹². Jedná se o den, kdy se modlí za nadcházející úrodu a pojídá se typická rýžová laba kaše 腊八. (Jiang 2012: 163) Větší oblíbenost vyjádřilo 21 % žen, mužů bylo o něco méně, tedy 19 %. Svátek slaví 31 % dotázaných, přičemž z žen se ke slavení tohoto svátku hlásí 31 % a z mužů 27 %. Ani znalosti o tomto svátku nejsou nijak výrazné. Pouhá čtvrtina dotázaných (25 %) zná jeho zvyklosti.

Zimní slunovrat byl dříve velmi významným svátkem. I přesto, že byl tento den velmi mrazivý, tak se lidé domnívali, že jaro už je za rohem. (Wei 2010: 58) V dnešní době už se nezdá být tak populární. V rámci oblíbenosti se pro něj vyjádřilo pouhých 17 %. I přesto jej pořád slaví 31 % respondentů. Povědomí o původu a významu Zimního slunovratu má 20 % dotázaných.

¹² **La** ve starých časech označoval obřad obětování božstvům a modlení se za dobrou úrodu v zimě pro nadcházející sezónu. Označoval tak dvanáctý měsíc. **Ba** potom označovalo osmý den. (Jiang 2012: 155)

Svátek dvou devítek, poslední velký podzimní svátek symbolizující štěstí, spokojenost a blahobyt do budoucna¹³, se nejeví jako příliš populární pro mladé Číňany, pouhých 13 % jej zařadilo mezi pět svých nejoblíbenějších. Ve skutečnosti jej slaví 27 %, přičemž ani to není příliš mnoho. O tom, proč byl svátek významný kdysi, co vlastně znamenají dvě devítky, nebo jaký význam během tohoto svátku mají chryzantémy, ví 30 % dotázaných.

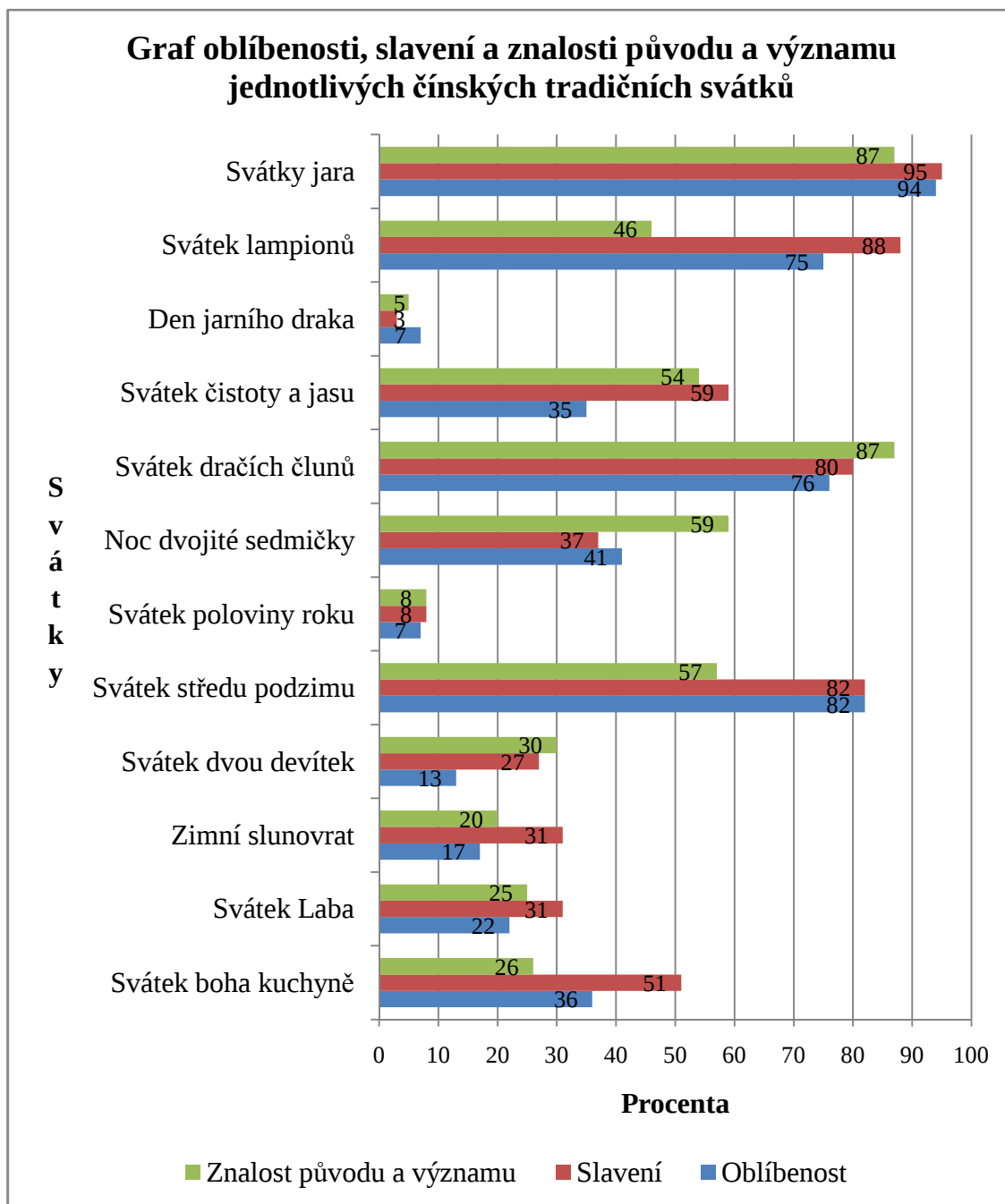
Svátek poloviny roku je den, kdy „lidé obětují duchům svých předků a snaží se usmířit si bloudící hladové duše, aby neškodily jejich rodinám“¹⁴. Je to z toho důvodu, že celý sedmý měsíc, kdy se tento svátek slaví, je otevřeno záhrobí a duše přicházejí do světa živých. (Obuchová 2000: 138) Stejně jako předchozí svátek, ani tento není považován za populární. Pouze 7 % dotázaných si myslí opak. Velmi málo lidí tento svátek vůbec slaví, konkrétně pouhých 8 %. Stejný počet lidí přiznal, že má o svátku a jeho tradicích nějaké znalosti.

Nejméně oblíbeným a vůbec slaveným svátkem v Číně je Den jarního draka. Svátek, jenž je ve znamení probouzení se draků ze zimního spánku, kteří obstarávají vláhu potřebnou pro úrodu, byl kdysi symbolem plodnosti a deště. (Obuchová 2000: 129) Dnes však zřejmě nedosahuje takového významu, neboť z hlediska oblíbenosti dosáhl na hranici 7 %, ale slavit jej slaví jen 3 % dotázaných. Není se až tak čemu divit při pohledu na výsledek znalosti původu a významu tohoto svátku, který činí 5 %, což je úplně nejméně ze všech svátků uvedených v dotazníku.

Následující graf zachycuje srovnání mezi oblíbeností, slavením a znalostí původu a významu jednotlivých svátků na základě výpovědí všech dotázaných.

¹³ (Obuchová 2000: 143)

¹⁴ OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, s. 138. ISBN 8024790459.

Graf č. 1¹⁵

Vzhledem k tomu, že některé svátky dosáhly takto nízkých hodnot, bylo zajímavé zjistit, proč tomu tak je. Nejpodstatnějším důvodem bylo, že svátky nemají atmosféru. Celkem 62 % dotázaných se zřejmě domnívá, že svátky ztrácí na svém původním významu, a tudíž začínají ustupovat do pozadí.

Dalším, velice zajímavých zjištěním bylo, že 58 % respondentů tradiční svátky neslaví z toho důvodu, že je neslaví lidé, mezi kterými se pohybují. Dá se usoudit, že

¹⁵ Zdroj: vlastní

největší podíl na tom má rodina daného člověka. Jestliže doma není veden k zachování tradic konkrétních svátků, sám je jen těžko bude dodržovat.

Dalším, tentokrát už méně zastoupeným, důvodem byl tradiční kalendář. Z dotázaných respondentů 27 % uvedlo, že z důvodu datování tradičních svátků podle tradičního kalendáře si je nepamatují a tím pádem na ně zapomenou.

Pouze 11 % ze všech dotázaných přiznalo, že na slavení tradičních svátků nemá čas.

Pro lepší přehlednost viz vyčíslené tabulky v příloze č. 3.

2.2.2.2 Druhý okruh témat

V druhém tematickém okruhu jsem respondentům položil tyto 4 konkrétní otázky.

- Kde ses dozvěděl o tom, jak slavit čínské tradiční svátky?
- Jaký má podle tebe slavení čínských svátků význam?
- Jak by se podle tebe měly čínské tradiční svátky uchovávat a rozvíjet?
- Jak slavíš tradiční čínské svátky?

Průzkum ukázal, že největším zdrojem informací o čínských tradičních svátcích je rodina. Tato odpověď naprosto koresponduje s tím, že největší význam těchto svátků spočívá podle dotázaných ve vyjádření silného spojení mezi rodinou, příbuznými a známými. Takto odpovědělo 77 % dotazovaných. Tento zdroj informací byl téměř stejný u obou pohlaví.

Za zdroj svých znalostí považuje 60 % respondentů i lidi, mezi kterými se pohybují, což předpokládá nejen rodinu, ale i známé a hlavně kamarády. Zde je však zajímavé zjištění v poměru mužů a žen. Tuto odpověď sdílí pouze 49 % všech dotázaných mužů, ale 67 % žen. Je možné si domyslet, že muži mají zřejmě jiné konverzační okruhy než ženy.

I přesto, že informace, které poskytuje škola, jsou dostačující pro 61 % dotázaných, tak 36 % si myslí, že by se měla výuka kultury těchto svátků posílit.

Je až s podivem, že v dnešní moderní době neposkytují média příliš mnoho informací o tradičních svátcích. Pouze 47 % lidí se vyjádřilo, že čerpá informace právě z nich, přičemž u žen tento názor lehce převažoval. Vzhledem k této skutečnosti nebylo překvapující, že 62 % dotázaných si myslí, že by média měla daleko více propagovat tyto svátky.

Ukázalo se, že i veřejné akce mají jistý vliv na znalosti tradičních svátků. Konkrétně u 36 % respondentů.

Pro 70 % respondentů znamená slavení tradičních svátků oživení tradiční kultury. Z hlediska jejího uchování se stejné procento dotázaných vyjádřilo pro navýšení volného času, aby lidé měli více prostoru na přípravu oslav. Tento názor ale

opět zastává více žen než mužů. Toto je pochopitelné zejména u svátků, jež nebyly uznány jako oficiální, a tedy v tyto dny nemají Číňané placené volno.

Více žen se také vyjádřilo, že slavení svátků vnímají spíše jako příležitost k cestování či odpočinku, konkrétně 45 %, kdežto mužů bylo pouze 30 %.

S posílením patriotismu a lásky k vlasti má slavení tradičních svátků spojeno 35 % dotázaných, 52 % se dokonce vyjádřilo, že by vláda měla tyto svátky ochraňovat a propagovat.

Pro posílení akademického výzkumu tradiční kultury jako další možnosti uchování a zejména rozvíjení tradičních svátků se vyjádřilo 31 % všech dotázaných, tentokrát však tento názor zastávají spíše muži.

V poslední části jsem se zajímal už o konkrétní projevy slavení svátků. Nejvíce dotázaných (81 %) uvedlo, že v průběhu tradičních svátků si užívají požívání typických jídel. Jak muži (81 %), tak ženy (83 %) mají v oblibě měsíční koláčky v době Svátku středu podzimu, rýžové trojhránky zongzi při příležitosti Svátku dračích člunů nebo třeba plněné taštičky jiaozi o Svátcích jara.

Velice rozšířené je také posílání blahopřání pomocí sms zpráv či internetu. Celkově tak činí 67% dotázaných, přičemž více v oblibě mají tuto činnost ženy (71 %). U mužů (60 %) je to sice méně, ale i tak je to více než polovina dotázaných.

Další typickou aktivitou při oslavách je setkávání se s přáteli. Vyjádřilo se tak 45 % respondentů. O něco raději se setkávají spíše muži (49 %) než ženy (45 %).

Aktivita typické pro daný svátek, jako závody dračích člunů v době Svátku dračích člunů, angažování se v lampionových průvodech při Svátku lampionů, obdivování Měsíce při příležitosti Svátku středu podzimu a další, vykonává 44 % dotázaných. Poměr mezi muži (48 %) a ženami (46 %) je vyvážený.

O něco nižší počet dotázaných, tedy 38 %, uvedl, že v průběhu svátků navštěvují své příbuzné a známé. I tato činnost je zastoupena bez výraznějšího rozdílu mezi muži (42 %) a ženami (36 %).

Někteří z dotázaných také uvedli, že v průběhu svátků rádi cestují. Vyjádřilo se tak 28 % respondentů. Tohle bude typické spíše pro oficiální svátky, tedy pro ty, kdy

mají studenti volno ve škole. Cestování je mnohem více provozováno ženami, což potvrdilo 40 % dotázaných žen. Co se týče mužů, tak volný čas pro cestování využívá jen 21 %.

Čtvrtina lidí (25 %), která zodpovídala tuto anketu, uvedla, že v době během svátků ráda chodí nakupovat. V tomto případě je rozdíl mezi muži a ženami markantní. Pouze 15 % mužů má oblibu v nakupování během svátků. U žen to je však 33 %.

Jsou i tací, kteří se v průběhu oslav zamýšlí nad původem a významem konkrétního svátku, a při té příležitosti i vzpomínají na své předky. Tuto možnost uvedlo 21 % respondentů, žen (26 %) bylo o něco více než mužů (19 %).

Necelá pětina dotázaných (19 %) uvedla, že o svátcích zůstává doma a odpočívá. Mužů tak činí 15 % a žen 19 %.

Pro lepší přehlednost viz vyčíslené tabulky v příloze č. 4.

2.2.2.3 Třetí okruh témat

Ve třetím tematickém okruhu jsem respondentům položil tyto 3 konkrétní otázky.

- Jaká je podle tebe atmosféra během čínských tradičních svátků?
- Jaká je podle tebe atmosféra během svátků původem ze Západu v Číně?
- Které z těchto svátků mají podle tebe nejsilnější atmosféru?

Výsledky z poslední části dotazníku ukázaly, že západní svátky začínají mít na mladou generaci svůj vliv. Pouhých 41 % respondentů si myslí, že atmosféra během tradičních svátků je silná. Tento názor zde převládá spíše u mužů, kdy 51 % považuje tradiční svátky za opravdu emoční zážitek. Co se týče žen, tak jen 37 % sdílí tento názor. Naopak jako velmi bouřlivou hodnotí atmosféru během západních svátků 52 % všech dotázaných. Tento názor sdílí jak muži (52 %), tak ženy (50 %). Zajímavé je, že téměř shodný počet mužů hodnotí jak západní, tak tradiční čínské svátky jako velmi emoční záležitost. Ženy jako silný zážitek vnímají spíše západní svátky než tradiční svátky.

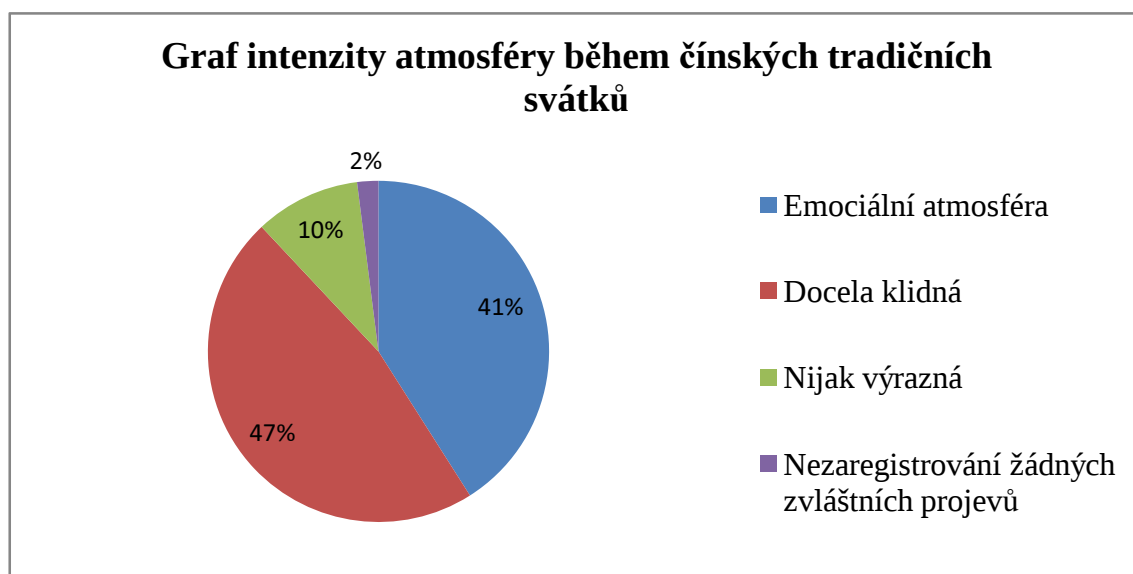
Docela klidná atmosféra je během tradičních svátků podle 47 % dotázaných. Zde však převládá názor žen, konkrétně tedy 56 %. Muži byli v tomto případě spíše zdrženlivější, což je vyjádřeno jen 30 %. Západní svátky mají docela poklidnou atmosféru podle 33 % dotázaných. I v tomto případě opět převládá názor žen. Poklidně vnímá západní svátky 38 % žen, ale jen 29 % mužů. Po shrnutí lze říci, že opět téměř stejný počet mužů vidí oboje svátky jako klidné. U žen se opět projevil rozdíl, více žen vnímá jako klidné svátky spíše ty tradiční než západní.

Celých 10 % respondentů si myslí, že čínské tradiční svátky nemají žádné zvláštní projevy, tudíž že atmosféra během těchto svátků není nijak výrazná. Názor spíše převládá u mužů, kde ho zastává 15 %. Z žen si to myslí 6 %. Při pohledu na atmosféru západních svátků zjistíme, že jenom 7 % dotázaných považuje tyto svátky za nevýrazné. V tomto případě se jedná o názor, který převládá spíše u žen, což dokazuje 8% výsledek. U mužů je to o něco méně, tedy 5 %. V tomto hodnocení muži už tak jednotní nejsou. Více mužů považuje za nevýrazné spíše tradiční svátky, kdežto ženy se docela shodují v obou případech.

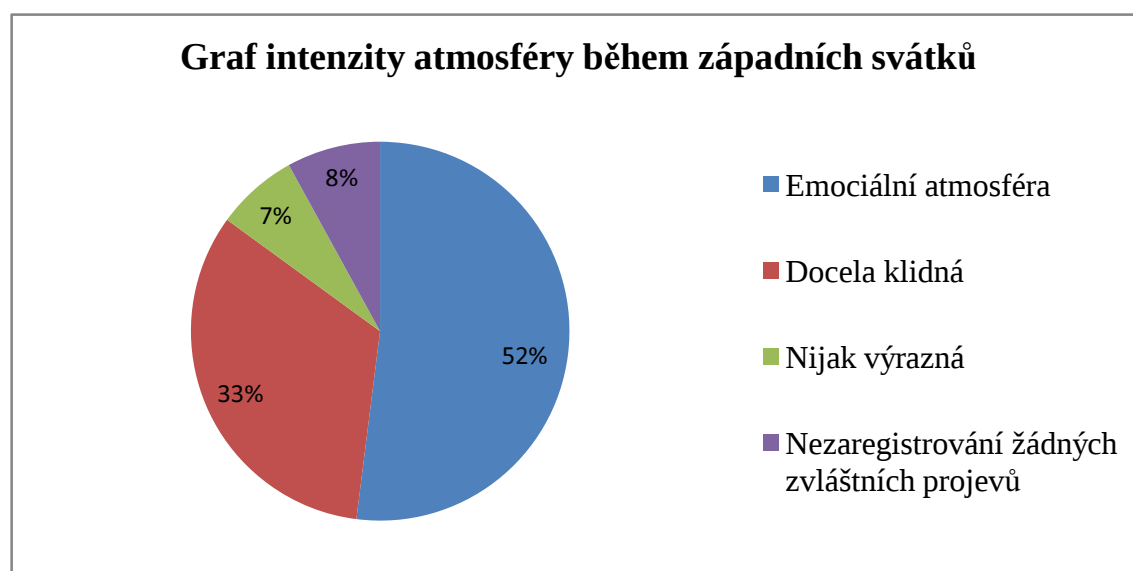
Nejmenší zastoupení respondentů tvrdí, že co se týče atmosféry tradičních svátků, tak si nevšimli žádných výraznějších vnějších projevů. Tento názor vyjádřily 2 % lidí. Zde se jako více nevšimaví jeví spíše muži (4 %) než ženy (1 %). V případě

západních svátků se nejméně lidí domnívalo, že tyto svátky nemají žádnou zvláštní atmosféru (7 %). O jedno procento, tedy 8 %, více dotázaných uvedlo, že nezaregistrovali žádné výrazné projevy u oslav západních svátků. Rovněž v tomto případě se ženy (4 %) jeví jako všímavější než muži (14 %).

Následující dva grafy zachycují srovnání intenzity atmosféry jak čínských tradičních svátků, tak západní svátků na základě výpovědí všech dotázaných.

Graf č. 2¹⁶

Graf č. 3¹⁷

¹⁶ Zdroj: vlastní

¹⁷ Zdroj: vlastní

V následující části se podíváme, jak z hlediska intenzity atmosféry dopadly jednotlivé tradiční svátky. Nesilnější atmosféru mají na základě výpovědí respondentů Svátky jara. Vyjádřilo se tak 90 % dotázaných, v poměru pohlaví to bylo konkrétně 89 % pro muže a 91 % pro ženy. Při použití dat i z prvního okruhu zjistíme, že Svátky jara jsou nejpopulárnějším a nejvíce slaveným svátkem s nejsilnější atmosférou mladé generace, a to mezi muži i ženami.

Druhým nejsilnějším zážitkem je pro mladé Číňany Svátek středu podzimu, alespoň se tak vyjádřilo 66 % dotázaných. Je možné si všimnout poměrně velkého rozdílu mezi Svátky jara a Svátkem středu podzimu. Způsobem slavení tento svátek působí na 67 % mužů a 64 % žen, takže ani zde není žádný velký rozdíl mezi pohlavím. Svátek středu podzimu je podle dotázaných třetím nejvíce slaveným svátkem, ale hned druhým nejoblíbenějším.

Z hlediska výraznosti projevů při slavení je Svátek lampionů velice podobný předchozímu svátku. Lampionové průvody tak působí na 64 % respondentů, přesněji na 67 % mužů a 63 % žen. Ve srovnání s oblíbeností se jedná o čtvrtý nejoblíbenější svátek, který slaví 88 % dotázaných, což je nejvíce hned po Svátcích jara.

Stále ještě většina dotázaných (nad 50 %) si myslí, že docela silnou atmosféru má Svátek dračích člunů. Tak alespoň rozhodlo 61 % dotázaných. Zde je však vidět rozdíl mezi muži a ženami. Tradice spojené s tímto svátkem daleko více působí na ženy (67 %), na muže (53 %) až tak ne. Svátek dračích člunů je třetím nejoblíbenějším a čtvrtým nejvíce slaveným svátkem mezi dotázanými.

Ostatní svátky už tak na respondenty nepůsobí. Ještě Svátek čistoty a jasu se zdá být svým průběhem výraznou událostí pro 42 % dotázaných. Další svátky – Svátek boha kuchyně (27 %), Noc dvojité sedmičky (27 %), Svátek Laba (14 %), Svátek dvou devítek (12 %), zimní slunovrat (12 %), Svátek poloviny roku (9 %) a Den jarního draka (1 %) už podle dotázaných nemají tak silné projevy. Toto zjištění koresponduje i s tím, že tyto svátky nejsou příliš slaveny a ani se netěší příliš velké oblibě.

Pro lepší přehlednost viz vyčíslené tabulky v příloze č. 5.

3 Vybrané svátky

V následující kapitole se budu věnovat podrobněji dvěma konkrétním svátkům. Jedním z nich je Svátek čistoty a jasu a druhým Svátek středu podzimu. Svátek středu podzimu se podle měřítka oblíbenosti a intenzity slavení v mé anketě zařadil na první příčky, a proto jsem si jej vybral jako jednoho ze zástupců pro podrobnější popis. Druhý zmíněný svátek již tak úspěšný nebyl, ale považoval jsem rovněž za vhodné jej zmínit.

Svátky jara, jež jsou (i podle mého výzkumu) nejvýznamnějším svátkem v Číně, jsem nevybral z toho důvodu, že informací o tomto svátku je i v česky psaných zdrojích dostatek.¹⁸ Rovněž jsem nevybíral svátky, které se umístily na spodních příčkách mého výzkumu.

3.1 Svátek čistoty a jasu

Svátek čistoty a jasu je jedním z nejvýznamnějších svátků v Číně, je také jedním z oficiálních svátků, tedy svátků, kdy mají Číňané den placeného volna. Tento svátek je datován podle slunečního kalendáře. Oslavy probíhají ve 106. den po zimním slunovratu, tedy 5. dubna (je-li přestupný rok, tak 4. dubna) dle gregoriánského kalendáře. (Obuchová 2000: 130) V tuto dobu se začíná oteplovat, přibývá srážek, což je ideální situace pro obdělávání půdy a vysazování plodin.

Svátek čistoty a jasu je jedním ze zástupců takzvaných svátků mrtvých. Při příležitosti tohoto svátku lidé chodí zametat hroby a mohyly a uctívají své předky. (Obuchová 2000: 130)

3.1.1 Původ svátku¹⁹

Svátek čistoty a jasu se pojí s legendou, která se odehrála v období Jara a podzimu (770 př. n. l. – 476 př. n. l.). Legenda praví, že princ státu Jin 晉, Chong Er, byl v důsledku občanské války nucen utéct ze země. V době strávené ve vyhnanství, kdy mnohdy zažíval těžké časy, a kdy mnoho jeho následníků tuto tíživou situaci nevydrželo a opustilo jej, mu byl věrným společníkem jeho oddaný úředník Jie Zitui a pět nebo šest dalších. Jednou, kdy byli bez jídla a Chong Er dokonce omdlel hlady, Jie

¹⁸ Například <http://www.velkaepocha.sk/200801314622/Tradicni-cinske-svatky-I-Cinsky-novy-rok.html> nebo <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter18/chapter180101.htm>

¹⁹ Základem pro vypracování kapitoly byli - Jiang (2012: 68 – 71), Qi (1988: 30 – 31) a Wei (2010: 31 – 33)

Zitui potají uřezal kus masa ze své nohy a pro svého pána připravil vývar, aby jej udržel při životě.

Po 19 letech strávených ve vyhnanství se princ Chong Er vrátil a stal se z něj kníže Wen a vládce státu Jin. Chtěl se odvděčit a vyznamenat všechny, kteří jej doprovázeli v nuceném exilu, a proto jim podle zásluh přidělil hodnosti a léno. Na svého nejvěrnější a nejoddanějšího Jie Zituie však zapomněl. Ostatním lidem to bylo líto a byli pohoršeni chováním knížete. Dali dohromady petici a tu poslali knížeti. Ten se cítil zahanben a okamžitě poslal Jie Zituiovi pozvání do císařského paláce, aby si přišel pro svou odměnu. Když však Jie Zitui jedno pozvání za druhým odmítal, nezbylo knížeti Wenovi než se osobně vydat za ním.

Když dorazil k jeho domu, dveře byly zamčené a od sousedů vyzvěděl, že se Jie Zitui se svou matkou uchýlil na horu zvanou Mian²⁰ 绵山. Kníže poslal své lidi, aby jej našli, ale neúspěšně. A tak někdo navrhnul, aby rozdělali oheň na všech stranách hory kromě jedné, ze které bude nucen vyběhnout ven. Kníže Wen dal na tuto radu a nechal horu podpálit. Hořela po tři dny a noci, ale Jie Zitui stále nevyběhnul ven. Raději zemřel, než aby přijal dodatečné ocenění za své záslužné činy z minulosti. Poté, co oheň ustal, jej našli i s matkou mrtvé přitisknuté k jedné sežehnuté vrbě.

Zlomený kníže dal Jie Zituie s matkou spálit, nechal vybudovat posvátné místo s chrámem a horu na památku pojmenoval po něm. Také stanovil datum, kdy byla hora podpálena, jako Svátek studeného jídla. V tento den byl oheň zakázán a mohly se tedy jíst pouze studené pokrmy.

Před dynastií Han (206 př. n. l. – 220 n. l.) byl Svátek studeného jídla velmi populární, v některých částech Číny byl oheň dokonce zakázán po celý měsíc. Za dynastie Han se tento svátek přesunul tři dny před Svátek čistoty a jasu, v době dynastie Tang (618 – 907) byl posunut na jeden den před Svátky čistoty a jasu a v období dynastií Ming (1368 – 1644) a Qing (1644 – 1911) splynul Svátek studeného jídla a Svátek čistoty a jasu v jeden svátek.

²⁰ Na území dnešní provincie Shanxi

3.1.2 Zvyklosti svátku

Při příležitosti Svátku čistoty a jasu lidé zejména vzpomínají a nabízejí oběti svým zemřelým předkům a uklízejí jejich hroby. Také vzdávají holt významným osobnostem čínské historie. Kromě toho se lidé účastní různých aktivit, jako jsou procházky v přírodě, zasazování vrbových větviček, houpání se na houpačce, pouštění draků atd.

Zametání hrobů²¹

Každoročně při příležitosti tohoto svátku se každá rodina vypravuje k hrobu svých předků, kde na ně vzpomínají a uctívají je. Podle staré tradice lidé přinášejí k hrobům jídlo, víno, ovoce, sladkosti, papírové peníze a další věci a rozmístí je před něj. Zapálí papírové peníze spolu s vonnými tyčinkami, přidají novou hlínu, zasadí vrbové větvičky kolem hrobu a nakonec se pokloní až k zemi, aby tak vyjádřili úctu zemřelým.

V některých regionech byl tento zvyk výhradně v kompetenci mužů, kteří chodili truchlit za zesnulé. Ženám nebylo dovoleno účastnit se tohoto ceremoniálu. Tato zvyklost je dodržována až do dnešních dnů, ale časem se mnohem zjednodušila. Obvykle lidé hrob zbaví plevelu a položí před něj jídlo a čerstvé květiny. Poslední dobou se však na úkor pohřbívání do země rozšiřuje státem nařízená kremace, aby se šetřila orná půda, takže lidé chodí pouze do kolumbárií, kde jsou uloženy pohřební urny, a tam vzpomínají na zemřelé. Velice populární je také chodit truchlit do parku mučedníků a pokládat květiny a věnce na jejich hroby.

Jarní vycházky²²

V průběhu Svátku čistoty a jasu se začíná oteplovat, ptáci zpívají, tráva se zelená, květiny kvetou, což jsou jasné příznaky příchodu jara. Tato doba bývá hojně využívána k vycházkám do přírody, pozorování opětovného probouzení se přírody a relaxaci. Tyto vycházky jsou také známé pod pojmem taqing 踏青.

Spíše dívčí zábavou v tomto období je houpání se na houpačce. Lano zavěšené na větev a opatřené dřevěnou lavičkou sloužící buď k sezení, nebo ke stání má svůj původ už v době Jara a podzimu. Údajně příslušníci etnické skupiny Shan Rong

²¹ Základem pro vypracování kapitoly byli - Jiang (2012: 72 – 74) a Wei (2010: 34)

²² Základem pro vypracování kapitoly byli - Jiang (2012: 74 – 78) a Qi (1988: 33)

využívali tuto „houpačku“ původně k vojenskému tréninku. Až později se přeměnila v druh zábavy. Svého času, za dynastií Yuan, Ming a Qing, se Svátku čistoty a jasu také přezdívalo Svátek houpaček.

V minulosti se hezké počasí na počátku jara rovněž využívalo ke hraní starodávné míčové hry cuju²³ 蹴鞠, která se velice podobá dnešnímu fotbalu. Traduje se, že tento sport vznikl za vlády Žlutého císaře. Tehdy se však jednalo o činnost sloužící k trénování vojáků. Do podoby sportu se vyvinul až za dynastie Han, kdy se stal populární nejen u synů královské rodiny, ale i mezi šlechtou. Původně byl balón naplněn chlupy, které v průběhu dynastie Tang vystřídal vzduch.

Velice populární činností v tuto dobu je i pouštění draků²⁴. Lidé vezmou své pečlivě vyrobené draky a kdekoliv na volném prostranství, ve dne i v noci, je vypouštějí. Dříve byly na draky pomocí provázku uvázány lampiony, které osvětlovaly soupeřící draky na noční obloze. Aby drak lidem přinesl štěstí a zahnal nemoci a pohromy, nechali ho s lampionem uletět. Většinou draci nabírali podobu bájných symbolů, hrdinů v čínských operách, ale také zvířat jako jsou motýli, zlaté ryby, vážky, skřivani a další.

²³ **Cu** znamená kopnout a **Ju** znamená balón vyrobený z kůže. (Jiang 2012: 78)

²⁴ První draci na světě byli právě vyrobeni v Číně.

Obrázek č. 1 - Papírový drak²⁵

Sázení vrby²⁶

Typickou činností na Svátek čistoty a jasu je vysazování vrby. Dříve měla vrba význam zahnání zlého ducha. Tento zvyk je údajně ovlivněn buddhismem, kdy Guanyin 观音 s pomocí vrby a vody přinesla lidstvu spásu. Z tohoto důvodu na jaře, kdy všechno začíná růst, lidé zasazují vrbu, aby odehnali zlo a nemoci a zůstali zdraví.

Dříve se vrba vysazovala i pod okapy domů a sloužila k předpovědi počasí. Říkalo se, že když jsou vrbové proutky zelené, tak přijde déšť. Jestliže byly větvičky seschlé, znamenalo to, že bude jasno.

Na některých místech Číny si ženy dokonce splétaly vrbové věnce, které potom nosily na hlavě, aby zůstaly věčně mladé.

V minulosti se, zejména chudými lidmi, vrbové listí také používalo jako čaj.

²⁵ http://image.baidu.com/i?ct=503316480&z=&tn=baiduimagedetail&ipn=d&word=%E9%A3%8E%E7%A D%9D&step_word=&ie=utf-8&in=20589&cl=2&lm=-1&st=-1&pn=77&rn=1&di=95128191510&ln=1731&fr=&fmq=1392394479765_R&ic=0&s=&se=1&sme=0&tab=&width=&height=&face=0&is=&istype=2&ist=&jit=&objurl=http%3A%2F%2Fimg.jiwwu.com%2Fnews_pics%2F10299%2F10299922.jpg#pn83&-1&di72091376830&objURLhttp%3A%2F%2Fpic27.nipic.com%2F20130305%2F5154128_110750589137_2.jpg&fromURLippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3Fo0o_z%26e3Bgtrtv_z%26e3Bv54AzdH3Ffi5oAzdH3F8AzdH3Fd9AzdH3F0md8mcahni098mwd_z%26e3Bip4s&W1024&H996&T6974&S234&TPjpg (navštíveno 6. 2. 2014)

²⁶ Základem pro vypracování kapitoly byli - Jiang (2012: 79 – 80) a Obuchová (2000: 132)

U řeky kolem svátků²⁷

Jedná se o nejpozoruhodnější dílo malíře Zhang Zeduana z dynastie Severní Song 北宋 (960 – 1279). Jeho kopie maleb jsou dnes uloženy v Palácovém muzeu v Pekingu.

Výjevy vykreslují život v době Svátku čistoty a jasu v Bianliangu 汴梁 (dnešní Kaifeng 开封), který byl hlavním městem dynastie Severní Song. Zachycují společenský a průmyslový vývoj hlavního města Severních Songů, život lidí v době svátku a výrazný rozdíl mezi lidmi různých sociálních vrstev.

Obrázek č. 2 – U řeky kolem svátků²⁸

Jídlo²⁹

Jak již bylo řečeno výše, jedná se o svátek, kdy by se měla jíst studená jídla, neboť oheň je zakázán. V dnešní době už však tento zvyk nebývá moc dodržován. Mimo klasické pokrmy, jako jsou rýžová kaše, nudle, rýže, různé druhy sladkostí, víno, čaj atd., jsou pro tento svátek typičtější jídla.

²⁷ Základem pro vypracování kapitoly byl - Qi (1988:34 – 35)

²⁸ <http://www.chinaonlinemuseum.com/painting-along-the-river.php> (navštíveno 6. 2. 2014)

²⁹ Základem pro vypracování kapitoly byl - Jiang (2012: 81 – 82)

Jedním takovým jsou knedlíčky, zvané qingtuan 青团, připravované zejména v oblastech na jih od Dlouhé řeky. K jejich výrobě se používá šťáva získaná ze sveřepu japonského smíchaná s rýžovou moukou. Jako náplň se pak používá datlová nebo fazolová pasta. Zhotovené knedlíčky položené na rákosových listech se vaří v páře. Takovéto zelené knedlíčky přináší lidé v jižní části Číny k hrobům jako oběť svým předkům.

Obrázek č. 3 – Qingtuan³⁰

³⁰ http://food.chinese.cn/en/article/2010-05/27/content_135387.htm (navštíveno 6. 2. 2014)

Dalším typickým pokrmem je smažené jídlo vyrobené z rýžové nebo pšeničné mouky. Známe je pod názvem sanzi 馓子 nebo hanju 寒具. Svým tvarem připomíná zkroucené nudle, které jsou křupavé a velmi chutné. Jedná se o oblíbené jídlo mezi lidmi po celé Číně.

Obrázek č. 4 – Sanzi³¹

V zemědělských oblastech je také zvykem pojídání hlemýžďů. Je zvykem nechat je po několik dní ve sklenici s vodou a potom z nich připravit jídlo. Údajně jsou tak chutné, že lidé v Shaoxingu 绍兴 dokonce říkají, že i nesmrtelný by nepohrdnul těmito šneky s vínem.

³¹ http://www.fnxlyw.com/News_View.asp?NewsID=348 (navštíveno 6. 2. 2014)

3.2 Svátek středu podzimu

Stejně jako Svátek čistoty a jasu je Svátek středu podzimu jedním z nejvýznamnějších svátků v Číně a i v tento svátek mají Číňané placené volno. Svátek se slaví 15. den osmého lunárního měsíce. Osmý lunární měsíc je uprostřed podzimní sezóny a 15. den je polovina měsíce, proto tedy Svátek středu podzimu. (Qi 1988: 51)

Říká se, že v tento den jsou jen zřídka vidět mraky a měsíc je nejkulatější a nejvíce září. Takto plný měsíc je symbolem setkání, a proto je také možné zaslechnout daný svátek pod jménem Svátek setkání. (Wei 2010: 50)

Tento svátek se řadí k zástupcům takzvaných svátků živých. Nejsou však stanoveny striktní hranice mezi světem živých a záhrobím, a proto se v průběhu oslav vzpomínalo též na zemřelé.³²

3.2.1 Původ svátku

První zmínky o tomto svátku se objevují už v Knize rituálů z dynastie Zhou 周朝 (1122 – 221 př. n. l.). V této době však ještě nebyl brán jako svátek. To se stalo až za dynastie Tang, kdy se rituály staly mnohem populárnější. Za dynastií Qing a Ming se Svátek středu podzimu stal jedním z nejvýznamnějších svátků v Číně. (Jiang 2012: 122 – 123)

Legenda o vzniku svátku

O vzniku Svátku středu podzimu se traduje hodně legend, z nichž nejznámější je o měsíční paní Chang'e. Údajně bylo v dávných dobách na obloze současně deset sluncí, synové císaře Východních nebes. Všechna tato slunce tak hřála, že země praskala, vysychaly řeky, všechno bylo spálené, a dokonce umírali i lidé, neboť se neměli kde ukrýt. Až člověk jménem Hou Yi, který s lidmi soucítí, a který měl neuvěřitelnou sílu, vzal svůj kouzelný luk a devět z těch deseti sluncí sestřelil. Poslednímu přikázal, aby pravidelně vycházelo a zacházelo, a aby z něj měli lidé užitek. Když takto pomohl lidem, stal se velice oblíbeným a mnoho lidí přicházelo, aby je naučil svým dovednostem. (Jiang 2012: 123 – 125)

³² Čínské oslavy podzimu. *Wushu* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.wushu.cz/clanky/zajimavosti/cinske-oslavy-podzimu.html>

Jednou, když kráčel Hou Yi na horu Kunlun 昆仑山, potkal Nebeskou císařovnu, která mu dala elixír života. Elixír, po jehož vypití se člověk stane nesmrtelným. Hou Yi nechal elixír schovat ve šperkovnici své překrásné ženy Chang'e. (Jiang 2012: 123 – 125)

Jednoho dne se Hou Yi spolu se svými učedníky vydal na lov. Peng Meng, jeden z jeho učedníků, předstíral nemoc, aby mohl zůstat doma. Potom, co ostatní odešli, vtrhnul do pokoje Chang'e a požadoval po ní elixír života. Chang'e učinila okamžité rozhodnutí, a aby zabránila vydání elixíru do rukou Peng Menga, sama elixír rychle vypila. Po chvíli se však její tělo začalo vznášet a odletělo ven z okna směrem k obloze. Vzhledem k tomu, že měla strach o svého muže, tak přistála na Měsíci, který byl Zemi nejbližší, a stala se tam bohyní. (Jiang 2012: 123 – 125)

Po návratu domů byl Hou Yi touto zprávou zdrcen. Díval se na Měsíc a volal manželčino jméno, když v tom okamžiku na Měsíci uviděl pohybující se šedý stín tolik podobný jeho milované ženě Chang'e. Na její památku zapálil kadidlo a na oltář na zahradě rozmístil její oblíbené ovoce a sladkosti. Když to lidé uslyšeli, rovněž začali zapalovat kadidla a modlili se za štěstí a pokojný život své dobrosrdečné Měsíční paní Chang'e. (Jiang 2012: 123 – 125) „Zvyk uctívání měsíce se poté šířil mezi lidmi a slavil se každý rok ve stejný den.“³³

Další verze této legendy praví, že potom co Hou Yi sestřelil devět sluncí, se z něho stal král. Po čase se však začal oddávat ženám a vínu, zabíjel lidi, a tak se z něj stal nenáviděný tyran. Začal si uvědomovat, že je pouhý smrtelník a že jeho čas pomalu ubývá, tudíž se vydal na horu Kunlun za Nebeskou císařovnou Wang Mu pro elixír života. Jeho žena Chang'e nemohla dopustit, aby se stal nesmrtelný, zemi nadále přinášel zkázu a týral lidi, a proto se rozhodla elixír vypít místo něj. (Qi 1988: 51 – 52)

Po vypití elixíru se vznesla a odletěla na Měsíc, kde potkala muže jménem Wu Gang. Wu Gang na Měsíci vykonával svůj trest v podobě ořezávání kasie, která však po každém odříznutí opět dorostla, takže trest byl nekonečný. Trestán byl za chyby, kterých se dopustil při svých studiích stát se nesmrtelným. (Qi 1988: 52)

³³ Svátek Měsíce: Poetické okouzlení v Číně. *VelkaEpocha* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2013092321587/Svatek-Mesice-Poeticke-okouzleni-v-Cine.html>

I tato legenda se malinko liší. Jiný zdroj uvádí, že Wu Gang na Měsíci ořezával nikoli kasii, nýbrž vonokvětku. Důvod jeho trestu se potom také lišil. Jeho manželka se prý dopustila nevěry se Sun Bolingem, vnukem císaře Yana, a počala s ním tři děti. Wu Gang se tak rozčílil, že Sun Bolinga zabil, což zase rozlítlo císaře Yana. Jako trest mu bylo nařízeno ořezávání již zmíněné vonokvětky na Měsíci. Tato rostlina měla, jako v předchozí legendě, samoobnovující schopnost. (Jiang 2012: 125)

Současně s Chang'e v Měsíčním paláci prý žije i zajíc. Traduje se, že jednou se tři nesmrtelní přestrojili ve tři staré muže a přišli k lišce, opici a zajíci prosit o jídlo. Liška i opice jim jídlo daly. Zajíc však žádné jídlo neměl, a tak se nabídnul, že mohou sníst jeho. Tito tři nesmrtelní byli tak dojati, že obyčejného zajíce přeměnili na nefritového a poslali ho do Měsíčního paláce dělat společnost Chang'e. (Jiang 2012: 126)

Pravděpodobně by se daly najít ještě další podoby těchto legend, nebo možná i úplně jiné legendy o vzniku Svátku středu podzimu. I přesto, že se tyto legendy liší, vždy v jejich středu stojí Měsíc, který má pro Číňany obrovský význam.

3.2.2 Zvyklosti svátku

S oslavami Svátku středu podzimu se pojí spousta různých aktivit. Tou nejtypičtější je pravděpodobně obdivování Měsíce a požívání měsíčních koláčků. Lidé se však podílí i na jiných činnostech, jako je pozorování přílivu, setkávání se s rodinou, modlení se za početí potomka atd. Samozřejmě ani měsíční koláčky nejsou jediným typickým jídlem v tento den.

Obdivování Měsíce³⁴

Kdysi dávno primitivní kmeny tancovaly v noci zalité měsíčním světlem a slavily dobrou úrodu. Toto je jakási předzvěst pro obětní rituály pořádané u příležitosti uctívání Měsíce. Tyto rituály byly zachyceny už v Knize rituálů dynastie Západní Han 西汉 (206 př. n. l. – 45 n. l.). Samotné obdivování Měsíce, jež vycházelo z těchto rituálů, začalo za dynastie Wei 魏 (220 – 265) a Jin 晋朝 (265 – 439).

Za dynastie Tang se stalo velmi populární. Císař Xuanzong každoročně v 15. den osmého měsíce chodíval k jezeru Taiye 太液池, kde společně se svou

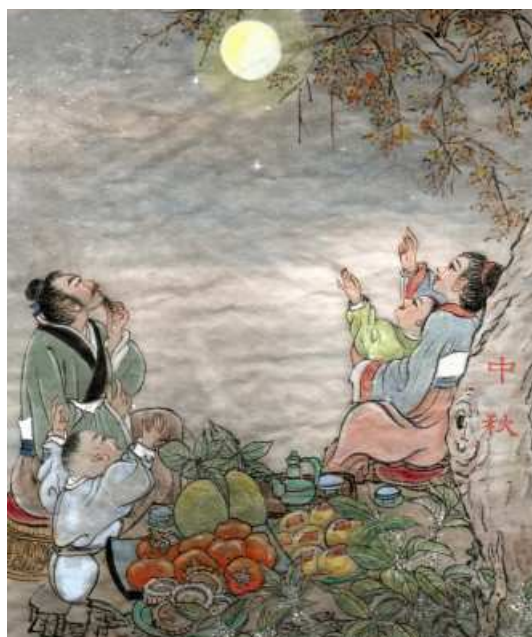
³⁴ Základem pro vypracování kapitoly byli - Jiang (2012: 128 – 132) a Qi (1988: 52 – 55)

oblíbenou konkubínou Yang pozoroval Měsíc. Dokonce utratil obrovské peníze jen proto, aby si nechal postavit vysokou tribunu, ze které Měsíc pozoroval.

Ještě větší oblíbenosti dosáhlo pozorování Měsíce v dynastii Song. Byl to den plný radosti, oslav a zábavy. Obchodníci v tento den vyzdobili své obchody barevnými hedvábnými plakáty či prapory, prodávali víno, čerstvé ovoce a čerstvě upečené dobroty. V restauracích hrála hudba, lidé zpívali a bavili se až do rozbřesku. Zástupci vyšších vrstev zase pozorovali Měsíc ze svých balkónů.

Za dynastií Yuan, Ming a Qing byl tento zvyk v určitých oblastech doplněn o další činnosti. Jako příklad lze uvést zapalování vonných tyčinek, procházení se pod Měsícem celou noc, pouštění lampionů, zavěšování lampionů na obchody nebo pagody, prodávání hliněných zajíců apod.

Při příležitosti Svátku středu podzimu, kdy je Měsíc v úplňku a září jako nikdy jindy, jej lidé sedíce na zahradě popřípadě poblíž okna obdivují a myslí při tom na své milované, se kterými v daný okamžik nemohou být. *„Plný a jasný měsíc symbolizuje dokončení, a tak je Svátek měsíce dnem, kdy bývají příbuzní a přátelé pospolu.“*³⁵

Obrázek č. 5 – Obdivování Měsíce³⁶

³⁵ Svátek Měsíce: Poetické okouzlení v Číně. *VelkaEpocha* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2013092321587/Svatek-Mesice-Poeticke-okouzleni-v-Cine.html>

³⁶ <http://www.velkaepocha.sk/2013092321587/Svatek-Mesice-Poeticke-okouzleni-v-Cine.html> (navštíveno 8. 2. 2014)

Pozorování přílivu³⁷

Pozorování přílivu v tento svátek je typické hlavně pro oblasti okolo řeky Qiantang 钱塘江, zejména kolem města Hangzhou 杭州 v provincii Zhejiang. Svůj původ má tato tradice už v dynastii Han, ale populární se stala až za dynastie Jižní Song 南宋. Obvykle pozorování začalo už 11. den osmého měsíce. V tento měsíc přicházeli úředníci z hlavního města a pozorovali cvičení námořnictva.

Bohatá šlechta si dokonce na břehu řeky nechala vystavět tribuny, ze kterých pozorovala přílivové vlny. Dokonce se nabízela zvířata, zapálené svíčky, nebo knihy vhozené do řeky jako oběť pro boha přílivu.

V dnešní době se pozorování přílivu při příležitosti Svátku středu podzimu stalo velmi navštěvovanou atrakcí v provincii Zhejiang.

Modlení se za početí dětí³⁸

V dávných dobách se tradovalo, že Měsíc je nejlepší dohazovač, a proto byl Svátek měsíce také považován za nejlepší čas pro nezadané lidi. V důsledku toho mladí zapalovali vonné tyčinky a modlili se, aby jim Měsíc pomohl najít dobrého partnera.

Dodnes je tato tradice v některých oblastech dodržována. Kupříkladu v provincii Fujian se záměrně nechá uprostřed města postavit pódium, na kterém pak stojí mladé dívky oblečené jako Chang'e a házejí kapesníčky chlapcům, jež je zespoda pozorují. Chlapci, kteří chytí hosený kapesníček, vystoupí na pódium a pokud se navzájem s dívkou sobě líbí, zasnoubí se.

S tím také souvisí zvyk modlení se za početí dětí v průběhu svátku. Měsíc je v přírodě považován za ženský princip yin³⁹, tudíž je považován za příznivce početí. Způsoby modlení se různí, jeden z nich je například takový, že se žena, která má problémy s početím, koupe ve vaně pod měsíčním svitem, neboť věří, že právě Měsíc ji pomůže otěhotnět. Součástí modlitby v některých částech provincie Hunan je darování melounu. Takovýto meloun se ukradne nejhorší rodině ve vesnici a nakreslí se na něj dětská tvář. Vyzdobený meloun se poté uschová k ženě, která by chtěla otěhotnět, do postele. Když žena ulehne a meloun se rozbije, šťáva, jež z něho vyteče, představuje

³⁷ Základem pro vypracování kapitoly byl - Jiang (2012: 132 – 134)

³⁸ Základem pro vypracování kapitoly byl - Jiang (2012: 134 – 135)

³⁹ Opak yinu 阴 je pak mužský princip yang 阳.

dětskou moč. Pokud se za rok narodí dítě, tak podle této tradice se kmotrem a kmotrou dítěte stanou lidé, kterým byl meloun ukraden.

Jídlo

Stejně jako Svátek dračích člunů, Svátek lampionů, Svátky jara a další, tak i Svátek středu podzimu má svá typická jídla. Jak již bylo řečeno, hlavním symbolem tohoto svátku je Měsíc, tudíž je zvykem konzumovat v tuto dobu jídla kulatého tvaru. Jako příklad lze uvést různé druhy ovoce, například hrozny, dýně apod., ale také rozinky, semínka, vajíčka, oříšky a další.⁴⁰

Asi nejvýznamnějším jídlem na Svátek středu podzimu jsou takzvané měsíční koláčky, čínsky yuebing 月饼. Slovo bing, tedy koláč, je homofonem slova bing, tedy nemoc, a proto se také někdy používá označení měsíční květy – yuehua 月花. (Obuchová 2000: 141) Kulatý Měsíc označuje štěstí a setkání, proto lze také uslyšet označení koláčky setkání, a jako takové jsou nepostradatelným jídlem tohoto svátku. (Jiang 2012: 136)

Původně byly koláčky používány při měsíčních rituálech, ale měsíční se jim ještě neříkalo. Vzhledem k tomu, že jako náplň nejprve sloužila sezamová semínka a vlašské ořechy, které přinesl hanský posel jménem Zhang Qian ze západní Asie, říkalo se jim koláčky pěti semen, nebo také koláčky Hu⁴¹ 胡. Císař Xuanzong, o kterém se vypráví v souvislosti s obdivováním Měsíce, nepovažoval takové označení za příliš vhodné, a tak jeho oblíbená konkubína Yang navrhla, že by se mohly jmenovat měsíční koláčky, neboť jsou tvarem tolik podobné Měsíci za úplňku. (Jiang 2012: 136-137)

Za dynastií Ming a Qing nabyly koláčky ještě větší popularity mezi lidmi, což způsobilo, že se začaly vyrábět v různých podobách. Nejen, že měnily tvar, ale také vyobrazení na horní straně mělo několik podob, jako třeba měsíční palác, nefritový zajíc a další. (Jiang 2012: 136-137)

O měsíčních koláčcích také koluje legenda z doby konce vlády mongolské dynastie Yuan. Vypráví se, že lidé už měli dost krutých mongolských utlačovatelů, a tak se rozhodli pro povstání. Vůdce povstání Zhu Yuanzhang si nechal poradit a požádal

⁴⁰ Čínské oslavy podzimu. *Wushu* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.wushu.cz/clanky/zajimavosti/cinske-oslavy-podzimu.html>

⁴¹ Hu je označení pro lidi, kteří nebyli Hanové.

své vojáky, aby do měsíčních koláčků vložili malý lísteček se zprávou o povstání 15. dne osmého měsíce. Pomocí rebelující armády se koláčky rychle rozšířily po celé zemi. Přesně ve stanovený den propuklo v celé zemi povstání, jež zapříčinilo rychlé obsazení hlavního města a pád zaskočené mongolské dynastie. Od té doby se lidé každoročně obdarovávají těmito koláčky. (Jiang 2012: 126 – 127)

Náplně koláčků se liší místo od místa. Nejznámější jsou pekingské, tianjinské, kantonské, suzhouské 苏州 a chaozhouské 潮州. (Wei 2010: 52) Typický koláček je naplněn pastou z lotosových semen s celým vaječným žlutkem uprostřed. Po rozkrojení potom žloutek vypadá jako kulatý měsíc.⁴² Jako náplň může také posloužit arašídová pasta, zelenina, maso, pasta z datlí atd.

Rozložení koláčků na obětní stůlek mělo svůj systém. Jako je třináct lunárních měsíců, tak muselo být třináct měsíčních koláčků naskládaných na sobě ve tvaru pyramidy. „Současně to symbolizovalo „celistvost, úplnost“, „úplný kruh štěstí“.“⁴³

Obrázek č. 6 – Měsíční koláčky⁴⁴

⁴² Svátek Měsíce: Poetické okouzlení v Číně. *VelkaEpocha* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2013092321587/Svatek-Mesice-Poeticke-okouzleni-v-Cine.html>

⁴³ OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, s. 141. ISBN 8024790459.

⁴⁴ <http://www.my-walls.net/moon-cake-chinese-mid-autumn-festival-009/> (navštíveno 8. 2. 2014)

Říká se, že v období kolem Svátku středu podzimu jsou mořské plody nejchutnější, a možná také proto je dalším charakteristickým pokrmem pro tento svátek, zejména v Šanghaji, krabí maso, které podléhá různým druhům přípravy. Krabi se mohou pojídat vaření, smažení, pražení nebo slouží jako náplň pro rýžové lívanečky atd. Typické je zapíjení chryzantémových likérem. (Obuchová 2000: 141)

3.3 Shrnutí

Jak již bylo uvedeno, výše dva rozepsané svátky jsou zástupci živých a mrtvých svátků. Jsou také odlišné ve způsobu datování, kdy Svátek čistoty a jasu se datuje dle slunečního kalendáře a svátek Středu podzimu naopak podle lunárního kalendáře. Je tak možné vidět, že tradiční čínský kalendář není ani solární ani lunární, ale lunisolární.

U obou svátků bylo rovněž možné vidět, že vycházejí ze starých legend, které pomohly k formování jejich tradic. Spatřit to můžeme třeba u zvyku pojídání studeného jídla v den Svátku čistoty a jasu, který má návaznost na vypálení lesa, v němž se ukrýval Jie Zitui a následné zakázání ohně v tento den. Stejně tak obdivování Měsíce ve Svátek středu podzimu, které vychází z legendy o měsíční paní Chang'e, se dochovalo až do dnešních dnů.

Jistá paralela se nachází i v tradičních pokrmech, kdy oba svátky mají svá typická jídla. Tak je tomu nejen v době těchto svátků, ale své specifické zvyky v oblasti jídla mají i ostatní svátky, například Svátky jara, Svátek dračích člunů, Svátek lampionů a další.

Není možné zmínit podrobněji všechny svátky použité v anketě, ale doufám, že alespoň takto dva zvolení zástupci poskytnou čtenáři určitou představu o provázanosti starých tradic a legend do dnešních dnů.

Závěr

Cílem mé práce bylo lépe pochopit vztah mladých Číňanů k čínským tradičním svátkům. Na základě výsledných informací získaných z ankety, jsem dospěl k určitým závěrům, které mi pomohly lépe pochopit tuto problematiku. Pro přesnější objasnění výsledků jsem považoval za vhodné, zasadit je do vnějších souvislostí, jak bylo uvedeno v kapitole 2.2.1.

Vztah mladých k tradičním svátkům se dá hodnotit vcelku jako pozitivní, avšak ani tak zřejmě není zárukou uchování svátků v tradiční podobě do budoucna. Nejvíce slavenými svátky jsou Svátky jara, Svátek lampiónů, Svátek středu podzimu, Svátek dračích člunů, Svátek čistoty a jasu a Svátek boha kuchyně. Všechny tyto svátky slaví více než polovina dotázaných. Dalších šest svátků je slaveno v menší míře, ale u žádného se nevyskytla informace, že by se neslavil vůbec. Rovněž jsem nezaznamenal svátek, jehož původ či význam by nikdo neznal. Stejně tak mohu říct, že není svátek, který by byl úplně bez atmosféry, byť u Dne jarního draka je toto zjištění nejisté, neboť ve všech oblastech jsou jeho hodnoty velmi nízké. Svátek poloviny roku rovněž nevykázal žádné nulové hodnoty, ale i tak je hned druhým nejméně populárním svátkem ve všech ohledech.

Vzhledem k nástupu moderních technologií začala těžká ruční práce na polích ustupovat do pozadí, což v důsledku znamená, že lidé už nevěnují tolik času a energie obětování bohům a modlitbám za nadcházející úrodu, avšak právě to bylo podstatou některých svátků. Budoucnost takových svátků je tedy nejistá a vzhledem k jejich dosavadnímu postupnému úpadku se dá předpokládat, že se vytratí úplně. Zároveň však výzkum také ukázal, že nejvíce se lidé dozvídají o kultuře svátků doma od své rodiny a předků, takže se lze rovněž domnívat, že takto zavedená zvyklost předávání informací bude trvat i nadále a pomůže k uchování určitých svátků. Nemusí se však jednat o záležitost v globálním měřítku, ale například jen v některých, spíše zemědělských, oblastech.

Na druhou stranu jsou svátky, které se těší stále velké oblibě a jsou tak hojně oslavovány. I toto tvrzení se dá zdůvodnit. Pro mnoho lidí je oslava svátků příležitostí k setkání se s rodinou, a vzhledem k významu rodiny pro každého Číňana, je tento faktor dost silný na to, aby se konkrétní svátek zachoval a rodina se tak mohla sejit. Vzhledem k cestování za prací či studiem napříč celou zemí není toto vždy možné, ale

vláda zde učinila vstřícný krok v podobě zavedení dnů placeného volna během konkrétních svátků.

Nasnadě je tedy otázka, nakolik se budou dále tradiční svátky uchovávat a nakolik zůstane zachována tradiční podoba oslav. Zájem mladých na tom, aby se posilovala výuka tradiční kultury a rozšiřovalo povědomí o těchto svátcích je značný. Tradice v podobě pojídání typického jídla jsou stále pevně zakořeněny v tradiční kultuře, ale například provozování aktivit typických pro daný svátek už začíná být upozadřováno ve prospěch moderních druhů zábavy s využitím moderních technologií.

Jsou i takoví, kteří nevidí smysl ve slavení těchto svátků a nepřikládají jim proto žádný význam. Nezájem o tradiční hodnoty může být důsledkem rozvoje globalizace a přílivu kulturních zvyklostí ze zahraničí do Číny. Je velice možné, že právě tyto nové podněty začnou přitahovat stále více mladých lidí. Vzhledem k významu globalizace jako procesu přeměny světa v jeden propojený celek se dá předpokládat, že se čínská kultura začne pomalu přizpůsobovat západní kultuře. Jedná se však o pouhý odhad. Stejně tak je totiž možné, že ta část čínské populace, která vnímá svátky jako oživení tradiční kultury a posílení patriotismu, podnikne mnohem razantnější kroky k uchování své tradiční kultury a zamezí tak hlubšímu pronikání západních vlivů.

Jsem si vědom, že takto uvedená tvrzení se nedají v žádném případě zobecňovat pro celé město či provincii, ne tak potom pro celou Čínu. Základním problémem je nízký počet respondentů, byť jejich diverzifikace, alespoň co se týče provincií, je uspokojivá. Výše uvedené závěry se nevztahují k problematice zachování konkrétních svátků, neboť vzhledem k obecně pojaté anketě by se jednalo pouze o dohady. Vypracování takovéto práce mě však utvrdilo v myšlence, že na každou věc může být pohlíženo z více úhlů, tudíž ani zde není možné vyvodit jeden utvrzující závěr.

Smysl této práce vidím především jako v podkladu pro hlubší výzkum této tematiky například v magisterské práci. Odpovědi respondentů by se mohly lišit, pokud by byl výzkum proveden v rozvinutějších městech nebo naopak spíše v zaostalejších oblastech. Stejně tak by bylo vhodné začlenit do výzkumu mnohem více respondentů a zjistit jejich etnické pozadí.

V poslední části práce jsem se zaměřil podrobněji na dva konkrétní svátky, abych alespoň trochu čtenáři nastínil průběh tradičních svátků. I to lze vnímat jako

možný směr, jakým by se mohla ubírat má magisterská práce. Vytvořením příručky zabývající se tradičními svátky by byla zaplněna mezera, která je momentálně v česky psané literatuře. Tato příručka by mohla být rozšířená například o recepty tradičních pokrmů...

Summary

Chinese traditional festivals are the important part of the Chinese culture. The thesis deals with the relationships of young Chinese to the Chinese traditional festivals and is divided into three main parts. The first part briefly discusses development of the festivals in relation to the historical context, further there is a description of the traditional calendar, which is related to the dating of these festivals. The second part contains a survey conducted among students of Hainan university in China. The interpretation of the results can be also found in the second part. The charts containing the results of the survey are in the appendix. The third part deals with the Pure brightness festival and Mid-autumn festival. The explanation of the relationships of the Chinese young generation to the Chinese traditional festivals is described in the conclusion.

Key words: chinese traditional festivals, survey, young generation, Pure brightness festival, Mid-autumn festival

Seznam zdrojů a literatury

Monografie:

JIANG, Lijun. *Zhongguo jieri: Chinese festivals*. Hefei: Huangshan Shushe, 2012, Zhongguo hong. 186 s. ISBN 75-461-2653-3.

OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha, 2000. 192 s. ISBN 80-247-9045-9.

PETRUSEK, Miloslav. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 747 s. ISBN 80718416411.

QI, Xing. *Folk customs at traditional Chinese festivities*. Beijing: Foreign Languages Press, 1988. 125 s. ISBN 71-190-0451-4.

WEI, Liming. *Chinese festivals: traditions, customs and rituals*. 2. vyd. Beijing: China Intercontinental Press, 2010. 142 s. ISBN 978-750-8516-936.

Internetové zdroje:

A holiday invasion – Why are Chinese enthusiastically adopting new festive events?. *Thinking Chinese* [online]. [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: <http://thinkingchinese.com/a-holiday-invasion-why-are-chinese-enthusiastically-adopting-new-festive-events>

Čínské oslavy podzimu. *Wushu* [online]. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.wushu.cz/clanky/zajimavosti/cinske-oslavy-podzimu.html>

国务院办公厅关于 2014 年部分节假日安排的通知. 中华人民共和国中央人民政府 [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.gov.cn/zwggk/2013-12/11/content_2546204.htm

Hainan. *Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Hainan#Demographics>

Changes of Festivals in China. *豆丁网* [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.docin.com/p-370718236.html>

Svátek Měsíce: Poetické okouzlení v Číně. *VelkaEpocha* [online]. [cit. 2014-02-16].
Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/2013092321587/Svatek-Mesice-Poeticke-okouzleni-v-Cine.html>

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulka č. 1 – Datování čínských tradičních svátků - str. 12

(OBUCHOVÁ, Ľubica. *Čínské symboly*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, s. 124-143. ISBN 8024790459. a WEI, Liming. *Chinese festivals: traditions, customs and rituals*. 2. ed. Beijing: China Intercontinental Press, 2010, s. 8-59. ISBN 9787508516936.)

Graf č. 1 – Graf oblíbenosti, slavení a znalosti původu a významu jednotlivých čínských tradičních svátků - str. 24

(zdroj: vlastní)

Graf č. 2 – Graf intenzity atmosféry během čínských tradičních svátků - str. 30

(zdroj: vlastní)

Graf č. 3 – Graf intenzity atmosféry během západních svátků - str. 30

(zdroj: vlastní)

Obrázek č. 1 – Papírový drak - str. 36

(http://image.baidu.com/i?ct=503316480&z=&tn=baiduimagedetail&ipn=d&word=%E9%A3%8E%E7%AD%9D&step_word=&ie=utf-8&in=20589&cl=2&lm=-1&st=-1&pn=77&rn=1&di=95128191510&ln=1731&fr=&&fmq=1392394479765_R&ic=0&s=&se=1&sme=0&tab=&width=&height=&face=0&is=&istype=2&ist=&jit=&objurl=http%3A%2F%2Fimg.ji-wu.com%2Fnews_pics%2F10299%2F10299922.jpg#pn83&-1&di72091376830&objURLhttp%3A%2F%2Fpic27.nipic.com%2F20130305%2F5154128_110750589137_2.jpg&fromURLippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3Fooo_z%26e3Bgtrtv_z%26e3Bv54AzdH3Ffi5oAzdH3F8AzdH3Fd9AzdH3F0md8mcahnj098mwd_z%26e3Bip4s&W1024&H996&T6974&S234&TPjpg) (navštíveno 6. 2. 2014))

Obrázek č. 2 – U řeky kolem svátků - str. 37

(<http://www.chinaonlinemuseum.com/painting-along-the-river.php>)

(navštíveno 6. 2. 2014))

Obrázek č. 3 – Qingtuan - str. 38

(http://food.chinese.cn/en/article/2010-05/27/content_135387.htm)

(navštíveno 6. 2. 2014))

Obrázek č. 4 – Sanzi - str. 39

(http://www.fnxlyw.com/News_View.asp?NewsID=348 (navštíveno 6. 2. 2014))

Obrázek č. 5 – Obdivování Měsíce - str. 43

(<http://www.velkaepocha.sk/2013092321587/Svatek-Mesice-Poeticke-okouzleni-v-Cine.html>

(navštíveno 8. 2. 2014))

Obrázek č. 6 – Měsíční koláčky - str. 46

(<http://www.my-walls.net/moon-cake-chinese-mid-autumn-festival-009/>

(navštíveno 8. 2. 2014))

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník – průzkum vztahu čínského obyvatelstva k čínským tradičním svátkům - str. 58 – 61

(zdroj: vlastní)

Příloha č. 2 – 问卷 – 关于中国人对中国传统节日态度的调查 - str. 62 – 65

(zdroj: vlastní)

Příloha č. 3 – První okruh témat – vyčíslení - str. 66 – 67

(zdroj: vlastní)

Příloha č. 4 – Druhý okruh témat – vyčíslení - str. 68 – 69

(zdroj: vlastní)

Příloha č. 5 – Třetí okruh témat – vyčíslení - str. 70

(zdroj: vlastní)

Příloha č. 6 – Přehled čínských slov užitých v textu - str. 71 – 73

(zdroj: vlastní)

Přílohy

Příloha č. 1 - DOTAZNÍK – průzkum vztahu čínského obyvatelstva k čínským tradičním svátkům

Provincie:

Věk:

Profese:

Pohlaví:

1. Vyber 5 tvých nejoblíbenějších čínských tradičních svátků:

- a. Svátky jara
- b. Svátek lampionů
- c. Den jarního draka
- d. Svátek čistoty a jasu
- e. Svátek dračích člunů
- f. Noc dvojité sedmičky
- g. Svátek poloviny roku
- h. Svátek středu podzimu
- i. Svátek dvou devítek
- j. Zimní slunovrat
- k. Svátek Laba
- l. Svátek boha kuchyně

2. Které z uvedených svátků slavíš? (vyber více)

- a. Svátky jara
- b. Svátek lampionů
- c. Den jarního draka
- d. Svátek čistoty a jasu
- e. Svátek dračích člunů
- f. Noc dvojité sedmičky
- g. Svátek poloviny roku
- h. Svátek středu podzimu
- i. Svátek dvou devítek
- j. Zimní slunovrat
- k. Svátek Laba
- l. Svátek boha kuchyně

3. Proč neslavíš některé čínské tradiční svátky? (vyber více)
- a. Svatky jsou podle tradičního kalendáře, takže si je nepamatuju a zapomenu na ně
 - b. Nemají atmosféru
 - c. Lidé kolem mě tento svátek neslaví
 - d. Nemám čas
 - e. Jiné:
4. U kterých z uvedených svátků znáš původ a jejich význam? (vyber více)
- a. Svatky jara
 - b. Svátek lampionů
 - c. Den jarního draka
 - d. Svátek čistoty a jasu
 - e. Svátek dračích člunů
 - f. Noc dvojité sedmičky
 - g. Svátek poloviny roku
 - h. Svátek středu podzimu
 - i. Svátek dvou devítek
 - j. Zimní slunovrat
 - k. Svátek Laba
 - l. Svátek boha kuchyně
5. Kde ses dozvěděl o tom, jak slavit čínské tradiční svátky? (vyber více)
- a. Od lidí kolem mne
 - b. Od rodiny a předků (prarodiče, praprarodiče,...)
 - c. Ze školy
 - d. Z médií
 - e. Z veřejných akcí
 - f. Jiné:
6. Jaký má podle tebe slavení čínských tradičních svátků význam? (vyber více)
- a. Oživení tradiční kultury
 - b. Vyjádření silného spojení mezi rodinou, příbuznými, známými
 - c. Posílení patriotismu, lásky k vlasti
 - d. Využití volného času k cestování, odpočinku,...
 - e. Jiné:

7. Jak by se podle tebe měly tradiční čínské svátky uchovávat a rozvíjet? (vyber více)
- a. Prodloužením volného času, kdy by lidé měli více času na přípravu oslav
 - b. Vláda by je měla ochraňovat a propagovat
 - c. Posílit akademický výzkum tradiční kultury
 - d. Média by je měla více propagovat
 - e. Posílit výuku kultury těchto svátků
 - f. Jiné:
8. Jak slavíš tradiční čínské svátky? (vyber více)
- a. Jím typické jídlo (Měsíční koláčky, Jiaozi, Zongzi,...)
 - b. Aktivitami typickými pro daný svátek (Závody dračích člunů, Obdivování Měsíce,...)
 - c. Zamýšlím se nad jejich původem a vzpomínám na předky
 - d. Posílám sms, blahopřání atd.
 - e. Navštěvuji příbuzné a známé
 - f. Setkávám se s přáteli
 - g. Cestuji
 - h. Nakupuji
 - i. Zůstávám doma a odpočívám
 - j. Jiné:
9. Jaká je podle tebe atmosféra během čínských tradičních svátků?
- a. Emocionální atmosféra
 - b. Docela klidná
 - c. Žádnou zvláštní atmosféru nemají
 - d. Nevšimnul jsem si žádných vnějších výraznějších projevů
10. Jaká je podle tebe atmosféra během svátků původem ze Západu v Číně?
- a. Emocionální atmosféra
 - b. Docela klidná
 - c. Žádnou zvláštní atmosféru nemají
 - d. Nevšimnul jsem si žádných vnějších výraznějších projevů
11. Které z těchto festivalů mají nejsilnější atmosféru? (vyber více)
- a. Svátky jara
 - b. Svátek lampionů
 - c. Den jarního draka
 - d. Svátek čistoty a jasu

- e. Svátek dračích člunů
- f. Noc dvojité sedmičky
- g. Svátek poloviny roku
- h. Svátek středu podzimu
- i. Svátek dvou devítek
- j. Zimní slunovrat
- k. Svátek Laba
- l. Svátek boha kuchyně

Příloha č. 2 - 问卷 – 关于中国人对中国传统节日态度的调查

籍贯:

年龄:

职业:

性别:

1. 请选出你最喜欢的 5 个节日

- a. 春节
- b. 元宵节
- c. 春龙节
- d. 清明节
- e. 端午节
- f. 七夕节
- g. 中元节
- h. 中秋节
- i. 重阳节
- j. 冬节
- k. 腊八节
- l. 祭灶节

2. 你庆祝下列那些节日？（多选）

- a. 春节
- b. 元宵节
- c. 春龙节
- d. 清明节
- e. 端午节
- f. 七夕节
- g. 中元节
- h. 中秋节
- i. 重阳节
- j. 冬节
- k. 腊八节

1. 祭灶节
3. 你不过某些传统节日的原因是？（多选）
 - a. 节日是农历，对不上阳历，忘了
 - b. 没有节日气氛
 - c. 周围没有人过这个节
 - d. 没时间
 - e. 其他:
4. 你知道以下哪些节日的起源和内涵？（多选）
 - a. 春节
 - b. 元宵节
 - c. 春龙节
 - d. 清明节
 - e. 端午节
 - f. 七夕节
 - g. 中元节
 - h. 中秋节
 - i. 重阳节
 - j. 冬节
 - k. 腊八节
 - l. 祭灶节
5. 你通过什么方式了解传统文化？（多选）
 - a. 周围人群传播
 - b. 长辈教授
 - c. 学校学习
 - d. 媒体宣传
 - e. 相关活动
 - f. 其他:
6. 你认为过传统节日有哪些意义？（多选）
 - a. 复兴传统文化
 - b. 表达对亲友的感情

- c. 加强爱国主义教育
 - d. 促进旅游产业的发展
 - e. 其他:
7. 你认为该如何继承和发扬传统节日? (多选)
- a. 延长放假时间, 让人们有更多时间准备和过节
 - b. 政府层面有意识地保护和发扬
 - c. 加强传统文化的学术研究
 - d. 大众传媒的正确引导和宣传
 - e. 教育部门加强教育
 - f. 其他:
8. 你怎样庆祝中国传统节日? (多选)
- a. 吃与该节日有关的食物, 如粽子、月饼等
 - b. 参与与该节日有关的活动, 如赛龙舟、赏月等
 - c. 思考节日的起源, 缅怀先人
 - d. 发短信、寄明信片、打电话送祝福
 - e. 拜访亲友
 - f. 朋友聚会
 - g. 外出旅游
 - h. 外出购物
 - i. 宅在家里
 - j. 其他:
9. 你觉得过中国传统节日的气氛怎么样?
- a. 节日气氛浓厚
 - b. 节日气氛一般
 - c. 没什么节日气氛
 - d. 没注意
10. 你觉得过西方节日的气氛怎么样?
- e. 节日气氛浓厚
 - f. 节日气氛一般
 - g. 没什么节日气氛

h. 没注意

11. 你认为过以下哪些节日时气氛比较浓厚？（多选）

- a. 春节
- b. 元宵节
- c. 春龙节
- d. 清明节
- e. 端午节
- f. 七夕节
- g. 中元节
- h. 中秋节
- i. 重阳节
- j. 冬节
- k. 腊八节
- l. 祭灶节

Příloha č. 3 – První okruh témat - vyčíslení

Vyber 5 tvých nejoblíbenějších čínských tradičních svátků:	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Svátky jara	94	97	91
Svátek lampionů	75	74	76
Den jarního draka	7	8	6
Svátek čistoty a jasu	35	44	30
Svátek dračích člunů	76	79	73
Noc dvojité sedmičky	41	32	49
Svátek poloviny roku	7	12	5
Svátek středu podzimu	82	88	74
Svátek dvou devítek	13	18	10
Zimní slunovrat	17	14	17
Svátek Laba	22	19	21
Svátek boha kuchyně	36	30	42

Které z uvedených svátků slavíš?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Svátky jara	95	95	95
Svátek lampionů	88	89	85
Den jarního draka	3	1	4
Svátek čistoty a jasu	59	55	66
Svátek dračích člunů	80	78	83
Noc dvojité sedmičky	37	29	45
Svátek poloviny roku	8	11	5
Svátek středu podzimu	82	79	83
Svátek dvou devítek	27	25	32
Zimní slunovrat	31	21	38
Svátek Laba	31	27	31
Svátek boha kuchyně	51	47	52

Proč neslavíš některé čínské tradiční svátky?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Svátky jsou podle lunárního kalendáře, takže si je nepamatuji a zapomenu na ně	27	21	33
Nemají atmosféru	62	60	64
Lidé kolem mě je neslaví	58	56	59
Nemám čas	11	19	7

U kterých z uvedených svátků znáš původ a jejich význam?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Svátky jara	87	86	87
Svátek lampionů	46	48	47
Den jarního draka	5	3	5
Svátek čistoty a jasu	54	59	51
Svátek dračích člunů	87	88	88
Noc dvojité sedmičky	59	56	66
Svátek poloviny roku	8	10	8
Svátek středu podzimu	57	62	57
Svátek dvou devítek	30	37	29
Zimní slunovrat	20	21	18
Svátek Laba	25	26	26
Svátek boha kuchyně	26	23	24

Příloha č. 4 – Druhý okruh témat - vyčíslení

Kde ses dozvěděl o tom, jak slavit čínské tradiční svátky?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Od lidí kolem mne	60	49	67
Od rodiny a předků (prarodiče, praprarodiče,...)	77	79	80
Ze školy	61	58	64
Z médií	47	42	54
Z veřejných akcí	36	34	39

Jaký má podle tebe slavení čínských tradičních svátků význam?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Oživení tradiční kultury	70	70	73
Vyjádření silného spojení mezi rodinou, příbuznými, známými	76	74	77
Posílení patriotismu, lásky k vlasti	35	34	40
Využití volného času k cestování, odpočinku,...	35	30	45

Jak by se podle tebe měly tradiční čínské svátky uchovávat a rozvíjet?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Prodloužením volného času, kdy by lidé měli více času na přípravu oslav	70	62	76
Vláda by je měla ochraňovat a propagovat	52	58	52
Posílit akademický výzkum tradiční kultury	31	38	29
Média by je měla více propagovat	62	68	64
Posílit výuku kultury těchto svátků	36	42	34

Jak slavíš tradiční čínské svátky?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Jím typické jídlo (měsíční koláčky, jiaozi, zongzi,...)	81	81	83
Aktivitami typickými pro daný svátek (závody dračích člunů, obdivování Měsíce,...)	44	48	46
Zamýšlím se nad jejich původem a vzpomínám na předky	21	19	26
Posílám sms, blahopřání atd.	67	60	71
Navštěvuji příbuzné a známé	38	42	36
Setkávám se s přáteli	45	49	54
Cestuji	28	21	40
Nakupuji	25	15	33
Zůstávám doma a odpočívám	19	15	19

Příloha č. 5 – Třetí okruh témat - vyčíslení

Jaká je podle tebe atmosféra během čínských tradičních svátků?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Emocionální atmosféra	41	51	37
Docela klidná	47	30	56
Žádnou zvláštní atmosféru nemají	10	15	6
Nevšimnul jsem si žádných vnějších výraznějších projevů	2	4	1

Jaká je podle tebe atmosféra během svátků původem ze Západu v Číně?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Emocionální atmosféra	52	52	50
Docela klidná	33	29	38
Žádnou zvláštní atmosféru nemají	7	5	8
Nevšimnul jsem si žádných vnějších výraznějších projevů	8	14	4

Které z těchto svátků mají podle tebe nejsilnější atmosféru?	Všichni (v %)	Muži (v %)	Ženy (v %)
Svátky jara	90	89	91
Svátek lampionů	64	67	63
Den jarního draka	1	1	0
Svátek čistoty a jasu	42	44	40
Svátek dračích člunů	61	53	67
Noc dvojité sedmičky	27	18	34
Svátek poloviny roku	9	7	10
Svátek středu podzimu	66	67	64
Svátek dvou devítek	12	12	13
Zimní slunovrat	12	7	17
Svátek Laba	14	8	18
Svátek boha kuchyně	27	23	33

Příloha č. 6 – Přehled čínských slov užitých v textu

Anhui	安徽	provincie
Bei Song	北宋	dynastie
Bianliang	汴梁	starý název města Kaifeng
cuju	蹴鞠	starodávná míčová hra
Fujian	福建	provincie
Gansu	甘肃	provincie
Guangdong	广东	provincie
Guangxi	广西	provincie
Guanyin	观音	jedna ze čtyř velkých bódhisattvů čínského buddhismu
Guizhou	贵州	provincie
Haikou	海口	město
Hainan	海南	provincie
Han	汉朝	dynastie
Hangzhou	杭州	město
hanju	寒具	jídlo; viz sanju
Hebei	河北	provincie
Henan	河南	provincie
Hu	胡	označení nehanských lidí
Hubei	湖北	provincie
Hunan	湖南	provincie
Chaozhou	潮州	město
Chongqing	重庆	provincie
Jiangsu	江苏	provincie
Jiangxi	江西	provincie
jiaozi	饺子	jídlo
Jin	晋	stát v době dynastie Zhou
Jin	晋朝	dynastie
Kaifeng	开封	město

Kunlun	昆仑山	hora
laba	腊八	jídlo
Li	黎族	národnostní menšina
Mian	绵山	hora
Miao	苗族	národnostní menšina
Ming	明朝	dynastie
Nan Song	南宋	dynastie
Nei Menggu	内蒙古	provincie
Ningxia	宁夏	provincie
Qiantang	钱塘江	řeka
Qin	秦朝	dynastie
Qing	清朝	dynastie
qingtuan	青团	jídlo
sanzi	馓子	jídlo
Shaanxi	陕西	provincie
Shandong	山东	provincie
Shang	商朝	dynastie
Shanxi	山西	provincie
Shaoxing	绍兴	město
Sichuan	四川	provincie
Song	宋朝	dynastie
Suzhou	苏州	město
Taiwan	台湾	stát
Taiye	太液池	jezero
Tang	唐朝	dynastie
taqing	踏青	vycházky v době svátku čistoty a jasu
Tianjin	天津	město
Wei	魏	dynastie
Xi Han	西汉	dynastie

Xia	夏朝	dynastie
Xinjiang	新疆	provincie
yang	阳	opačná síla k yinu
yin	阴	opačná síla k yangu
Yuan	元朝	dynastie
yuanxiao	元宵	jídlo
yuebing	月饼	jídlo
yuehua	月花	jídlo; viz yuebing
Yunnan	云南	provincie
Zhejiang	浙江	provincie
Zhou	周朝	dynastie
zongzi	粽子	jídlo